

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 19. marta 2021. godine
Br.ref.:RK1730/21

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI239/19

Podnosilac

Hakif Veliu

**Ocena ustavnosti presude Pml. br. 253/2019 Vrhovnog suda Kosova
od 30. septembra 2019. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Hakif Veliu, koga zastupaju Durim Osmani i Feim Alaj, advokati u K.A.M. PARTNERS, LLC, Priština (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava presudu [Pml. br. 253/2019] Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 30. septembra 2019. godine u vezi sa presudom [PAKR. br. 528/2018] Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 16. aprila 2019. godine i presudom [PKR. br. 432/15] Osnovnog suda u Prištini, Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud u Prištini) od 18. decembra 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar zahteva je ocena ustavnosti osporene presude, kojom su navodno povređena prava podnosioca zahteva zagarantovana članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav) u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: EKLJP).
4. Podnosilac zahteva je takođe podneo i zahtev za uvođenje privremene mere.

Pravni osnov

5. Zahtev je zasnovan na stavu 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] i stavu 2. člana 116. [Pravni efekat odluka] Ustava, članu 22. [Procesuiranje podnesaka], članu 27. [Privremene mere] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilima 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] i 56. [Zahtev za uvođenje privremenih mera] Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik).

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 24. decembra 2019. godine, podnosilac je podneo zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 30. decembra 2019. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Remziju Istrefi-Peci za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Arta Rama-Hajrizi (predsedavajuća), Gresa Caka-Nimani i Safet Hoxha (članovi).
8. Dana 17. januara 2020. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva. Istog dana, Sud je obavestio Vrhovni sud o registraciji zahteva i tražio spis predmeta od Osnovnog suda u Prištini, Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud).
9. Dana 27. januara 2020. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu kompletan spis predmeta.
10. Dana 4. marta 2020. godine, Sud je vratio Osnovnom sudu kompletan spis predmeta.
11. Dana 10. aprila 2020. godine, Sud je tražio od Vrhovnog suda da ga obavesti o sledećem: (i) da li je podnosilac zahteva bio upoznat sa dopisom [KMLP. II. br.

176/2019] državnog tužioca od 27. avgusta 2019. godine; (ii) da dostavi kopiju gore navedenog dopisa državnog tužioca; i (iii) da li se, pozivajući se na praksu Vrhovnog suda, u okviru zahteva za zaštitu zakonitosti, stranke obaveštavaju o dopisu državnog tužioca kojim se predlaže da se zahtev za zaštitu zakonitosti koji je podnela stranka odbije kao neosnovan.

12. Dana 7. maja 2020. godine, kao rezultat toga što nije primio odgovor od Vrhovnog suda i isteka roka za dostavljanje informacija, Sud je poslednje navedenom dostavio zahtev za ponavljanje zahteva za dostavljanje informacija.
13. Dana 8. maja 2020. godine, Vrhovni sud je dostavio Sudu kopiju "odgovora na zahtev za zaštitu zakonitosti" [KMLP. II. br. 176/2019] državnog tužioca od 27. avgusta 2019. godine i odgovor na pitanja koja je postavio Sud.
14. Dana 10. februara 2021. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno iznelo preporuku Sudu o neprihvatljivosti zahteva.

Pregled činjenica

15. Dana 31. jula 2015. godine, Specijalno tužilaštvo Republike Kosovo (u daljem tekstu: STRK) podiglo je optužnicu [PPS. br. 145/2014] protiv podnosioca zahteva zbog osnovane sumnje da je izvršio krivično delo "*prevara pri vršenju službene dužnosti*" u saizvršilaštvu iz člana 341. stav 3. u vezi sa članom 23. Privremenog krivičnog zakona Kosova (u daljem tekstu: Privremeni krivični zakon).
16. Podnosilac zahteva je u svojstvu službenika za nabavke na Univerzitetu u Prištini, optužen da su u saizvršilaštvu, u nameri da protivpravno pribave imovinsku korist za kompaniju koja je prevodila knjige (kompanija IMS), sa kojom je Univerzitet zaključio ugovor, "falsifikovali originalni ugovor", a naknadno je ugovor izmenjen, što je kompaniji omogućilo veću finansijsku korist za istu količinu usluge.
17. Istom optužnicom su za saizvršilaštvo za isto gore navedeno krivično delo optužena i druga dva lica, od kojih je jedan bio i A.R. [podnosilac zahteva u slučaju KI230/19].
18. Dana 18. decembra 2017. godine, Osnovni sud u Prištini, Odeljenje za teška krivična dela (u daljem tekstu: Osnovni sud) je presudom [PKR. br. 432/15], oglasio podnosioca zahteva krivim zbog toga što je u saizvršilaštvu izvršio krivično delo "prevara pri vršenju službene dužnosti" i osudio ga na kaznu zatvora u trajanju od šest (6) meseci, zamenjujući kaznu zatvora novčanom kaznom. Dalje, Osnovni sud je takođe obavezao okrivljene, uključujući i podnosioca zahteva, da Univerzitetu u Prištini solidarno nadoknade štetu u iznosu od 70.131,27 evra.
19. Prema presudi Osnovnog suda, podnosilac zahteva je na saslušanju u svoju odbranu izložio da je "[...] rad u Univerzitetu Prištine [...] počeo avgusta 2008. godine na poziciji Menadžera Kancelarije za Nabavku. Vezano sa aktivnošću nabavke „Prevod knjiga iz Engleskog jezika na Albanski jezik za potrebe Univerziteta Prištine“, okrivljeni je izjavio da su poštovane sve procedure

nabavke, pošto TRN, svojom odlukom je odobrio zahtev UP-a, da u vezi sa aktivnošću nabavke nastavlja sa jednim jedinim operatorom, pošto ostali operatori nisu bili odgovorni. Prema [podnosiocu zahteva] validni ugovor je bio Ugovor prema tenderu koji je dostavljen u Ministarstvu Finansija, i isti se odnosi na plaćanje i samo taj je originalan. Drugi ugovor je vrsta reference za potrebe ekonomskog operatera i ne može se koristiti u vezi sa aktivnošću nabavke. Dalje okrivljeni je objasnio da je ekonomski operater ISN prilikom promene izraza „reč“ u „karakter“ pozivao se na to da ovo je međunarodni standard prevoda, dok dodaje da je on sam bio zbunjen što se tiče mernoj jedinici. U vezi sa plaćanjem prve fakture, okrivljeni Hakif Velu je izjavio da nakon iznošenja Naloga za Kupovinu od Nabavke, predmet mora preći još četiri filtera koji su: Službenik prijema, Potrošnje i Overavanja. Faktura o kojoj je reč, prema okrivljenom, sadrži mernu jedinicu „F“, što podrazumeva „reč“, ali kako je ono izračunato, bila je obaveza Prijemne Komisije. Što se tiče plaćanja drugog kontingenta knjiga, izjavio je da kada mu je stigla faktura, njemu se izgledala veoma visoka, i on je taj koji je sumnjao i poslao ovo pitanje u rektorat, da se formira jedna komisija za utvrđivanje realnog stanja prevoda”.

20. Osnovni sud je na argumente iznetim u odbrani podnosioca zahteva odgovorio sledeće: “Sud ne prihvata teoriju odbrane okrivljenog Hakif Velu podnete od njega ali i od njegovog branioca, adv. Skender Musa, iz činjenice jer Hakif Velu, postupajući kao Šef Kancelarije za Nabavku UP-a, bio je odgovorno lice za potpisivanje ugovora, i poznavalac procedura javne nabavke. Za sud je nelogično da nakon potpisivanja Ugovora prema mernoj jedinici „Reč“ koji je i bio uslov u dosije tendera, okrivljeni je u gore navedenom svojstvu, potpisao jedan drugi Ugovor, ne menjajući ni datum ni broj već samo mernu jedinicu. Gotovo je notorna činjenica da promena merne jedinice ima implikacija u budžetu, i osnivajući se na njegove radne zadatke, za sud je neverovatno da je isti ovo učinio zbog neznanja. Izjave Hakifa Velu u prethodnom postupku i sudskom pretresu nisu bile u skladu sa jednim drugom. Dok na prethodnom postupku je branjen da potpis u Ugovoru prema mernoj jedinici „karakter“ nije njegov, već je falsifikovan, posle Grafološkog Veštačenja Kosovske Agencije Forenzike, Divizije za dokumenta i rukopise 2015-22.11/2015-1983 od 08.07.2015. godine, izjavio je da istu je potpisao ali je potpisao kao vrstu reference za ISN. Sud je svestan da okrivljeni ima pravo da se brani na način koji favorizuje njega, međutim ova neusklađenost u izjavama, potpisivanje Ugovora prema mernoj jedinici „Karakter“ i zatim sve njegove radnje sa pripremom dokumentacija za Komisiju, predstavljaju ono koje se naziva Mens Rea (Zločinački um) kako bi izvršio krivično delo u saizvršilaštvu sa ostalim okrivljenim kako je gore razrađeno”.
21. Dana 19. decembra 2017. godine, podnosilac zahteva je protiv gore navedene presude Osnovnog suda izjavio žalbu Apelacionom sudu.
22. Podnosilac zahteva je u svojoj žalbi naveo bitne povrede odredaba krivičnog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i povrede krivičnog zakona, te izjavio žalbu i zbog odluke o kazni.
23. Prvo, u povodu tvrdnje o povredi odredaba krivičnog postupka, podnosilac zahteva je naveo povredu člana 384. (Bitna povreda odredaba krivičnog

postupka) stava 1. podstava 1.7, 1.8 i 1.12 Zakonika br. 04/L-123 o krivičnom postupku (u daljem tekstu: ZKPK), navodeći da je izreka presude Osnovnog suda nejasna i protivrečna obrazloženju, da se presuda zasniva na neprihvatljivim dokazima i da Osnovni sud nije jasno predstavio činjenice i razloge zašto smatra utvrđenim dokaze u vezi sa njegovim proglašavanjem krivim.

24. Drugo, u povodu tvrdnje o povredi krivičnog zakona, podnosilac zahteva je između ostalog naveo da on nije bio jedino odgovorno lice za izvršenje ugovora zbog toga što je kako bi se izvršilo plaćanje bilo potrebno da i drugi službenici, odnosno službenik za prijem, službenik za potrošnju, glavni ovlašćeni službenik i službenik za overu, izvrše druge radnje. Prema navodima podnosioca zahteva, u hijerarhiji sistema izvršenja plaćanja, službenik za nabavke je drugi.
25. Podnosilac zahteva je u svojoj žalbi naveo i povredu člana 6. EKLJP, odnosno povredu prava na obrazloženu sudsku odluku, načela najkvalitetnijeg dokaza i načela jednakosti oružja, koje se odnosi na zaobilaženje super ekspertize za koju tvrdi da ju je tražio pred Osnovnim sudom.
26. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je dopunio svoju žalbu koju je izjavio Apelacionom sudu i u vezi sa odlukom o imovinsko-pravnom zahtevu u odnosu na Univerzitet u Prištini.
27. Protiv gore navedene presude Osnovnog suda, u odnosu na odluku o kazni, žalbu je izjavio i STRK, odnosno da se podnosiocu zahteva izrekne viša kazna.
28. Dana 2. maja 2018. godine, Apelacioni sud je presudom [PAKR br. 27/2018] usvojio žalbu koju je podneo podnosilac zahteva u delu koji se odnosi na imovinsko-pravni zahtev, te uputio Univerzitet u Prištini, u svojstvu oštećene strane u građansku parnicu, dok je preostali deo žalbe odbio kao neosnovan. Apelacioni sud je takođe usvojio žalbu STRK-a u odnosu na odluku o kazni, te osudio podnosioca zahteva na kaznu zatvora u trajanju od jedne (1) godine.
29. Apelacioni sud je svojom presudom u vezi sa navodom podnosioca zahteva o bitnoj povredi odredaba krivičnog postupka zbog toga što je presuda zasnovana na neprihvatljivom dokazu, ocenio sledeće: *“[...] po zakonskim odredbama – član 257. ZKP je određeno kada se jedan dokaz smatra neprihvatljivim i po ovoj odredbi dokazi pribavljeni kršenjem odredbi krivičnog postupka nisu prihvatljivi, dok, kao što proizilazi iz spisa predmeta dokazi izvedeni na sudskoj raspravi u ovoj stvari su pribavljeni shodno zakonskim odredbama, dok, koliko su ovi dokazi duboko zasnovani, odnosno dokazuju element krivičnog dela, prouzrokovanje štete ili neke važne stvari, pitanje je koje se ocenjuje od Suda“.*
30. Drugo, u povodu tvrdnje podnosioca zahteva o povredi krivičnog zakona i pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, Apelacioni sud je ocenio da je izmenom ugovora od strane podnosioca zahteva i optuženog A.R., sledeće:

“Ovim postupcima optuženi su prema procenjivanju ovog Suda, konzumirali su sve objektivne i subjektivne elemente krivičnog dela za koje su optuženi i proglašeni krivim. Znači, imajući u vidu gore navedene okolnosti i razloga koja su detaljnije navedeni u osporenoj presudi, ovaj Sud

smatra da je na odnosu ovih optuženih činjenično stanje je tačno i potpuno utvrđena, i da pravilno su primenjene i odredbe krivičnog zakona”.

31. Treće, u povodu tvrdnje o imovinsko-pravnom zahtevu, Apelacioni sud je smatrao ovaj navod osnovanim te ocenio da Univerzitet u Prištini, u svojstvu oštećene strane, nije podneo takav zahtev, pa je kao rezultat toga uputio istog u građansku parnicu radi ostvarivanja tog zahteva.
32. Na kraju, u vezi sa žalbom STRK-a na visinu kazne, Apelacioni sud je prihvatio primenu olakšavajućih okolnosti od strane Osnovnog suda u slučaju podnosioca zahteva, ali, po njegovom mišljenju, *“[...] one nisu takve prirode da opravdavaju, ili da su dovoljne da se izvrši ublažavanje kazne ispod granice koja je predviđena zakonom [...]”*. Kao rezultat toga, Apelacioni sud je usvojio zahtev STRK-a kao osnovan i izrekao podnosiocu zahteva kaznu zatvora u trajanju od jedne (1) godine sa obrazloženjem da su *“[...] ove kazne adekvatne sa društvenom opasnošću krivičnog dela i krivičnom odgovornošću optuženih, i da sa time može da se utiče na njihovo sprečavanje od izvršenja krivičnih dela ubuduće i na njihovu rehabilitaciju, ali i na odvracanje drugih od izvršenja krivičnih dela, odnosno moći će da se postigne cilj kazne predviđen odredbom iz člana 41. [KZK]”*. Što se pak tiče žalbe zbog odluke o kazni, Apelacioni sud je utvrdio da podnosilac zahteva nije obrazložio svoju žalbu u pogledu odluke o kazni i našao da se podnosiocu zahteva ne može izreći blaža kazna.
33. Dana 21. juna 2018. godine, podnosilac zahteva je protiv presude [PKR. br. 432/15] Osnovnog suda od 18. decembra 2017. godine i presude [PAKR. br. 27/2018] Apelacionog suda od 2. maja 2018. godine, podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti.
34. U svom zahtevu za zaštitu zakonitosti, podnosilac zahteva je naveo bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 384. stav 1. podstav 1.12 ZKPK-a i bitne povrede krivičnog zakona iz člana 384. stav 1. podstav 1.4 ZKPK-a.
35. U svom zahtevu za zaštitu zakonitosti, podnosilac zahteva je takođe naveo da je Apelacioni sud povredio član 390. stav 1. ZKPK-a iz razloga što je taj sud povećao njegovu kaznu sa novčane kazne na kaznu zatvora u trajanju od jedne (1) godine.
36. Podnosilac zahteva je u nastavku konkretno naveo da nije pozvan na sednicu Apelacionog suda. U vezi sa ovim navodom, podnosilac zahteva se poziva na sudsku praksu Ustavnog suda, odnosno na slučaj KI104/16, podnosilac zahteva *Miodrag Pavić*, presuda od 29. maja 2017. godine.
37. Protiv gore navedenih presuda Osnovnog i Apelacionog suda, zahtev za zaštitu zakonitosti podneo je i SPRK.
38. Dana 15. oktobra 2018. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. br. 238/2018] usvojio, kao osnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti koji je podneo podnosilac zahteva, te ukinuo presudu Apelacionog suda i vratio predmet istom sudu na ponovno odlučivanje. S druge strane, odbio je, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti koji je podneo STRK.

39. Vrhovni sud je pozivajući se na sudsku praksu Ustavnog suda (gore navedeni slučaj KI104/16), utvrdio da je:

“[...] u ovom slučaju sa presudom drugog stepena prekršeno [...] pravo na pravično suđenje koja je garantovana sa članom 31 Ustava Republike Kosova u vezi sa članom 6 EKLJP. Ovaj sud procenjuje da u ovom slučaju, navedenim osuđenima je u stvarnosti prekršeno pravo na pravično suđenje koje je garantovano Ustavom i Evropskom Konvencijom za Ljudska Prava, jer isti kako se navodi u zahtevima njihove odbrane, nisu obavesteni sa ročište drugog stepena kako bi podneli njihove aspekte i argumente u vezi sa ovim krivičnim postupkom”.

40. Vrhovni sud je zaključio: *“U ponovnom odlučivanju, drugostepeni sud mora izbegavati gore utvrđene prekršaje, tako da obavesti osuđene i njihovu odbranu za sledeća ročišta i potom da donese jednu zakonitu odluku”.*

Krivični postupak posle vraćanja predmeta na ponovno odlučivanje

41. Dana 19. novembra 2018. godine, podnosilac zahteva je podneo podnesak za dopunu žalbe protiv presude [PKR. br. 432/2015] od 18. oktobra 2017. godine, navodeći povrede odredaba krivičnog postupka i krivičnog zakona.
42. Povodom tvrdnje o bitnoj povredi odredaba krivičnog zakona, podnosilac zahteva je naveo da *“prvostepeni sud nije dao nijedan razlog za odlučujuće činjenice, odnosno kako je [podnosilac zahteva] postavio u zabludu službeno lice”.*
43. S druge strane, u povodu tvrdnje o povredi krivičnog zakona iz člana 384. stav 1 podstav 1.4 Privremenog krivičnog zakona, podnosilac zahteva podvlači da je *“u konkretnom slučaju pravno okarakterisanje pogrešno, iz činjenice što se u postupcima [podnosioca zahteva] bavimo eklatantnim slučajem falsifikovanja službenog dokumenta, predviđenog iz člana 348. bivšeg Krivičnog zakonika, ali nijedan element krivičnog dela, za koje je on proglašen krivim”.*
44. Na kraju, podnosilac zahteva predlaže Apelacionom sudu *“da usvoji [njegovu] žalbu i ukine prvostepenu presudu i vrati predmet prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje, ili odbije optužbu ili oslobodi [podnosioca zahteva] od optužbe”.*
45. Dana 24. decembra 2018. godine, podnosilac zahteva je podneo Apelacionom sudu zahtev za dopunu žalbe u odnosu na odluku o krivičnoj sankciji. U svom podnesku, podnosilac zahteva navodi da Osnovni sud prilikom *“izricanja vrste krivične sankcije i njenu visinu, nije uzeo u obzir minimum i maksimum kazne, nije izrečena odgovarajuća kazna za našeg branjenika, odnosno, izrečena kazna neće imati ulogu ri-socijalizacije, naprotiv imaće negativan uticaj na okrivljenog i njegovu porodicu”.*
46. Podnosilac konkretno navodi da Osnovni sud prilikom izricanja kazne nije uzeo u obzir sledeće olakšavajuće okolnosti: (i) lične okolnosti i karakter podnosioca, član 74. (Opšta pravila o povećanju ili smanjenju kazne), stav 3 podstav 3.3. Krivičnog zakonika Kosova br. 04/L-082 (u daljem tekstu: Krivični zakonik); (ii)

saradnju podnosioca zahteva sa sudom, tužilaštvom i dobrovoljnu predaju, član 74. stav 3. podstav 3.8 Krivičnog zakonika; (iii) ponašanje podnosioca zahteva posle kritičnog dana nesreće, član 74. stav 3. podstav 3.12 Krivičnog zakonika. I na kraju, podnosilac zahteva precizira da (iv) *“sud može da ublaži kaznu prema [podnosiocu zahteva] i ispod minimuma predviđenog zakonom što se tiče krivičnog dela za koje se optužuje [podnosilac zahteva] za koje se predviđa minimalna kazna od godinu dana, ublaženje kazne od strane suda u smislu člana 75. može da dođe do izražaja zbog olakšavajućih okolnosti ([...] u smislu člana 73. stav 1. podstav 1.2 Krivičnog zakonika).”*

47. Dana 16. aprila 2019. godine, Apelacioni sud je presudom [PAKR. br. 528/2018] delimično usvojio žalbu podnosioca zahteva u delu koji se odnosi na imovinski zahtev, upućujući Univerzitet u Prištini, u svojstvu oštećene strane, u građansku parnicu, dok je preostali deo žalbe odbio kao neosnovan. Apelacioni sud je takođe usvojio i žalbu STRK-a u odnosu na odluku o kazni, te osudio podnosioca zahteva na kaznu zatvora u trajanju od jedne (1) godine.
48. Apelacioni sud je u svojoj presudi, u vezi sa navodom o povredi odredaba krivičnog postupka, ocenio da navodi podnosioca zahteva nisu osnovani, ceneći da pobijana presuda Osnovnog suda ne sadrži bitne povrede odredaba krivičnog postupka.
49. Apelacioni sud je pozivajući se na navod podnosioca zahteva o tome da je pobijana presuda zasnovana na neprihvatljivim dokazima, konkretno ocenio da *“[...] dokazi izvedeni na sudskoj raspravi u ovoj stvari su pribavljeni shodno zakonskim odredbama, dok, koliko su ovi dokazi duboko zasnovani, odnosno dokazuju element krivičnog dela, prouzrokovanje štete ili neke važne stvari, pitanje je koje se ocenjuje od Suda”*.
50. Što se pak tiče navoda o povredi krivičnog zakona i pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, Apelacioni sud je utvrdio:

“[...] imajući u vidu izvedene dokaza ali i odbrane optuženih koji su na detaljan način naglašeni u ovoj presudi, po oceni ovog Suda, proizilazi bez sumnje da su optuženi preko izmene osnovnog ugovora doveli do zablude službena lica za izvršenje protiv zakonite isplate. [...] Prema tome, ovaj Sud smatra potpuno nelogične i neosnovane navode da je izmena ugovora izvršena samo kao preporuka za IMS i da nije proizvela pravno dejstvo, što više, kada se uzima u obzir i činjenica da su optuženi bili svesni da na osnovu uslova tendera ugovornim stranama je bilo zabranjeno da čine nešto tako jer je na decidan način predviđeno (član IV., tačka 3. dosijea tendera) da su cene u ugovoru fiksne i ne mogu da se izmene.”
51. Apelacioni sud je na osnovu svoje gore navedene ocene utvrdio da je gore navedenim radnjama, podnosilac zahteva konzumirao sve objektivne i subjektivne elemente krivičnog dela, i kao rezultat toga, činjenično stanje je pravilno i potpuno utvrđeno, a pravilno su primenjene i odredbe krivičnog zakona.
52. Dalje, u vezi sa žalbom STRK-a na visinu kazne, Apelacioni sud je prihvatio primenu olakšavajućih okolnosti od strane Osnovnog suda u slučaju podnosioca

zahteva, ali, po njegovom mišljenju, [...] one nisu takve prirode da opravdavaju, ili da su dovoljne da se izvrši ublažavanje kazne ispod granice koja je predviđena zakonom, a naročito kada se uzima u obzir težina krivičnog dela [...].”

53. Na kraju, što se tiče navoda o imovinsko-pravnom zahtevu, Apelacioni sud je ovaj navod smatrao osnovanim, ceneći da Univerzitet u Prištini, u svojstvu oštećene strane, nije podneo imovinsko-pravni zahtev i kao rezultat toga, uputio je istog u građansku parnicu radi ostvarivanja tog zahteva.
54. Dana 9. jula 2019. godine, podnosilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude [PKR. br. 432/15] Osnovnog suda od 18. decembra 2017. godine i presude [PAKR. br. 528/2018] Apelacionog suda od 16. aprila 2019. godine.
55. Podnosilac zahteva je u svom zahtevu za zaštitu zakonitosti naveo: (i) bitne povrede zakona o krivičnom postupku iz člana 384. stav 1. podstav 1.12 ZKPK-a; i (ii) povredu krivičnog zakona.

(i) U vezi sa navodima podnosioca zahteva o bitnim povredama zakona o krivičnom postupku iz člana 384. stav 1. podstav 1.12 ZKPK-a

56. Podnosilac zahteva navodi da: “[...] ovaj sud nije dao nijedan razlog za odlučujuće činjenice, detaljnije, da kako je [podnosilac zahteva] doveo do zablude službeno lice. Prvostepeni sud je opisao događaj u celini kao jedan postupak koji je doveo do plaćanje koja su bila u suprotnosti sa početnim ugovorom, ali nije dao detaljna objašnjenja ko je postavio u zabludu uslugu plaćanja da izvrši takva plaćanja koja ne odgovaraju sa sadržajem neizmenjenog ugovora (falsifikovani). Od razvoja događaja ispada da nije sporno da je jedna od tačaka ugovora nezakonito izmenjena, tako da je jedinica merenja "reč" promenjena u jedinici merenja "karakter", takođe nije sporno i da je plaćanje veće kada se prevod plaća sa jedinicom merenja "karakter" od jedinice merenja "reč", kao što je bio u sadržaju originalnog sporazuma”.
57. U nastavku, podnosilac zahteva takođe navodi da je “[...] doveden u zabludu od drugog osuđenog A. R., koji ga je zamolio da izmeni ugovor samo u tački koja se odnosi na mernu jedinicu iz "reči" na "karakter" obrazlažući da mu je to bilo potrebno za lične ciljeve. Međutim, ovim se nije izmenila tačka ugovora koja se odnosi na iznos i način plaćanja koja nije izmenjena, nego je osuđeni Hakif Veliu bio prevaren od postupaka drugog osuđenog A.R., pošto ovaj nije znao razliku između merne jedinice "reč" i "karakter" i posledice koje se prouzrokuju ovom izmenom”.
58. Podnosilac zahteva je u svom zahtevu za zaštitu zakonitosti, takođe, naveo da se u njegovim radnjama nisu stekla obeležja krivičnog dela za koje je oglašen krivim i osuđen, jer on nijednom radnjom nije doveo u zabludu službu za plaćanje, niti se suočio sa ovom službom prilikom plaćanja, a takođe ni izveštaje o plaćanjima nije sastavio podnosilac zahteva, već stručne komisije, a na osnovu tih izveštaja je izvršena isplata osuđenom A.R. Shodno tome, prema navodima podnosioca zahteva, Osnovni sud u vezi sa ovim odlučnim činjenicama nije naveo razloge u svojoj presudi i na taj način je presuda postala pravno neodrživa i zahvaćena

bitnim povredama odredaba krivičnog postupka predviđenim članom 384. (Bitna povreda odredaba krivičnog postupka), stav 1. podstav 1.12 u vezi sa stavom 6. člana 370. (Sadržaj pismeno izrađene presude) ZKPK-a.

(ii) *U vezi sa navodima podnosioca zahteva o povredi krivičnog zakona*

59. S tim u vezi, podnosilac zahteva je naveo da je presudom Osnovnog suda izvršena pogrešna kvalifikacija krivičnog dela iz razloga što se po njegovom mišljenju *“radi o falsifikovanju službenog dokumenta koje je predviđeno odredbom člana 248. KZK [Privremeni krivični zakon] a ne nikako o krivičnom delu za koje je proglašen krivim”*.
60. Podnosilac zahteva je u nastavku naveo da Apelacioni sud nije otklonio povrede prvostepenog suda koje su se odnosile na imovinsko-pravni zahtev i upućivanje oštećene strane u građansku parnicu, a kao rezultat toga, Apelacioni sud je doveo u pitanje činjenično stanje koje je utvrdio Apelacioni sud u pogledu pričinjene štete.
61. U nastavku, podnosilac zahteva je naveo da Osnovni i Apelacioni sud *“[...] prilikom merenja kazne nisu uzeli u obzir sve olakšavajuće okolnosti odnosno lične okolnosti, saradnju osuđenog sa organima pravde i činjenicu da je ova stvar otkrivena doprinosom osuđenog koji je sprečio veću štetu za Univerzitet u Prištini”*.
62. Dana 29. jula 2019. godine, podnosilac zahteva je podneo Vrhovnom sudu zahtev za dopunu svog zahteva za zaštitu zakonitosti. U ovom zahtevu, podnosilac je naveo da je presuda [PAKR. br. 528/2018] Apelacionog suda od 16. aprila 2019. godine doneta uz povredu člana 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP iz razloga što je *“sastav veća odlučivanja Apelacionog suda bio identičan sa većem koje je odlučilo i prvi put u njegovom slučaju, preko presude [PAKR. br. 27/2018] od 2. maja 2018. godine”*. U povodu ove tvrdnje, podnosilac zahteva se poziva na sudsku praksu Ustavnog suda, odnosno na slučaj KI24/17, podnosilac zahteva *Bedri Salihu*, presuda od 17. maja 2019. godine.
63. Dana 27. avgusta 2019. godine, državni tužilac je dopisom [KMLP II. br. 176/2019] dostavio odgovor na podnosiocjev zahtev za zaštitu zakonitosti i predložio da se isti odbije kao neosnovan. U svom odgovoru, tužilac je naveo da su *“prvostepeni Sud, takođe i drugostepeni sud počinili kršenje odredbi krivičnog postupka i kršenje krivičnog zakona, kao što je gore opisano i obrazloženo na detaljan način”*.
64. Dana 30. septembra 2019. godine, Vrhovni sud je presudom [Pml. br. 253/2019] odbio, kao neosnovan, zahtev za zaštitu zakonitosti koji je podneo podnosilac zahteva.
65. Vrhovni sud je u vezi sa navodom podnosioca zahteva o povredi krivičnih odredbi, ocenio sledeće:

“U konkretnom slučaju proizilazi da je nesporna činjenica da je između Univerziteta u Prištini, odnosno njegove kancelarije za nabavku,

zastupljene od [podnosioca zahteva] i privrednog operatera „Institut za međunarodne studije“ iz Tirane, zastupljenog od sada drugog osuđenog A.R., zaključen ugovor pod br. 43/08 od 05.12.2008. god., za prevod knjiga pravne oblasti za potrebe UP-a, dok je u članu 17. specificirana cena ugovora koja je bila za jedinicu „1.000 reči za 12,65 €“ a koji je ugovor bio potpisan od ugovaračkih stranaka, odnosno sada osuđenih. Ugovor pod istim datumom i istim brojem je izmenjen u njegovom članu 17. na takav način da je cena ugovora za jedinicu od „1.000 reči za 12,65 €“ izmenjena na „1.000 karaktera za 12,65 €“, a koji je potpisan od osuđenih i kao posledica ove izmene jasno je izmenjen i iznos plaćanja. Presudom prvostepenog suda je podneto obrazloženje što se tiče odlučujućih činjenica, konkretno na stranici 18. ove presude je opisana činjenica da je [podnosilac zahteva] potpisao nalog za nabavku od 07.09.2009. god. i na osnovu ovoga je i pokrenuta isplata u ukupnom iznosu od 87.541,80 €, a po kojem je dat nalog za isplatu i na ovaj način je postignuto da „IMS“ iz Tirane, kojeg je zastupao drugi osuđeni A.R. pribavio protivpravnu imovinsku dobit i koja je isplata bila ishod izmene člana 17. ugovora od merne jedinice „1.000 reči“ na mernu jedinicu „1.000 karaktera“.

Vrhovni sud Kosova ocenjuje da je prvostepeni sud u njegovoj presudi pravično ustanovio da su se u postupcima [podnosioca zahteva] manifestovali svi elementi krivičnog dela prevare pri vršenju službene dužnosti iz člana 341., stav 3. u vezi sa stavom 1. i u vezi sa članom 23. KZK-a, pošto je [podnosilac zahteva] imao svojstvo službenog lica kao što je definisano odredbom iz člana 107., stav 1., pod stav 1.1. KZK-a, pošto je bio izabran za zastupnika UP-a, odnosno kancelarije za nabavku i sa ciljem protivpravnog pribavljanja za drugu stranu, izvršio lažno predstavljanje izveštaja, odnosno doveo je do zablude lica koje je izvršilo protiv zakonitu isplatu pošto je prethodno bio izmenjen član 17. ugovora od jedinice „1.000 reči za 12,65 €“ na „1.000 karaktera za 12,65 €“ i kao posledica ove izmene bi se ostvarila više plaćanja za prevod univerzitetskih udžbenika”.

66. U vezi sa navodom podnosioca zahteva o povredi krivičnog zakona, odnosno člana 385. stav 1. podstav 1.4 ZKPK-a, Vrhovni sud je ocenio da je ovaj navod neosnovan. S tim u vezi, Vrhovni sud je pozivajući se na obrazloženje koje je izneo Osnovni sud utvrdio da se “[...] ne bavimo krivičnim delom falsifikovanja službenog dokumenta iz člana 248. KZK-a, nego krivičnim delom prevara pri vršenju službene dužnosti iz člana 341., stav 3. u vezi sa članom 1. KZK-a iako je ugovor izmenjen ali je ova izmena odnosno intervencija na članu 17. ugovora izvršena sa ciljem da se drugoj strani omogući protivpravno pribavljanje imovinske dobiti a što bi rezultiralo sa prevodom manjeg broja knjiga”.
67. Vrhovni sud je u nastavku ocenio da Apelacioni sud “[...] prilikom uputstva da oštećena strana ostvari imovinsko-pravni zahtev u građanskom sporu, nije ugrozio aspekt kvalifikacije ovog krivičnog dela pošto, kao što je naglašeno na stranici 13. presude ovog suda [Apelacionog suda] da element kvalifikacije je imovinska dobit u vrednosti koja prekoračuje iznos od 5.000 € i da je krivično delo ishodilo imovinskom dobiti u ovoj vrednosti. Uprkos činjenici da je tačan navod da zastupnik UP-a kao oštećene strane nije podneo imovinsko-pravni zahtev, dok je drugostepeni sud oštećenu stranku uputio na građanski spor i ovo je bio ishod činjenice da je prvostepeni sud obavezao oštećene na

naknadu štete, međutim ovo nije imalo uticaja na zakonitost osporenih presuda”.

68. U vezi sa navodom koji se odnosi na visinu kazne, Sud je ocenio da je Apelacioni sud “[...] postupio unutar svojih nadležnosti prilikom razmatranja žalbenih navoda i ovom prilikom je u njegovoj diskreciji da prilikom utvrđivanja da prvostepeni sud nije izrekao adekvatnu kaznu, da preinači kaznu, odnosno da odredi težu kaznu kao što je postupio u konkretnom slučaju prihvatajući kao osnovanu žalbu Specijalnog tužilaštva Republike Kosovo. Ovom prilikom je drugostepeni sud predstavio dovoljno i jasne razloge tako da je na stranici 12. i 13. njegove presude posebno obrazložio koje su bile okolnosti koje su uticale na izricanje takve kazne i koje su okolnosti obrazložene u skladu sa odredbom iz člana 370., stavovi 7. i 8. ZKPK-a, i što više, na osnovu odredbe iz člana 385., stav 5. ZKPK-a, kada je reč o odluci o kazni, povreda krivičnog zakona se vrši kada u donošenju odluke o kazni, alternativnoj kazni ili sudskoj opomeni, odnosno odlukom o meri obaveznog rehabilitacionog lečenja ili o sekvstriranju materijalne dobiti stečene izvršenjem krivičnog dela, sud prekoračio ovlašćenje koje ima po zakonu, a što se u ovom slučaju nije dogodilo”.
69. Na kraju, u vezi sa navodom podnosioca zahteva iznetim zahtevom za dopunu zahteva za zaštitu zakonitosti da je u Apelacionom sudu odlučivalo isto veće, Vrhovni sud je ocenio da je ovaj navod *“bio neosnovan pošto ne predstavlja suštinsku povredu odredaba krivičnog postupka činjenica da se nakon vraćanja predmeta na ponovno odlučivanje vrši izmena veća drugostepenog suda. Imajući u vidu činjenicu da je poništenje presude drugostepenog suda izvršeno samo zbog ne obaveštenja stranaka za sednicu rasprave u drugostepenom sudu i ova povreda je uklonjena u ponovljenom odlučivanju od strane drugostepenog suda”.*
70. U zaključku, Vrhovni sud je utvrdio da osporene presude Osnovnog i Apelacionog suda ne sadrže bitne povrede odredaba krivičnog postupka, niti povrede krivičnog zakona.

Navodi podnosioca zahteva

71. Podnosilac zahteva tvrdi da je osporena presuda Vrhovnog suda doneta uz povredu člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa članom 6. (Pravo na pravično suđenje) EKLJP. Shodno tome, podnosilac zahteva tvrdi da su osporenim presudom povređeni: (i) načelo kontradiktornosti i (ii) načelo jednakosti stranaka u postupku; (iii) načelo pravne sigurnosti u vezi sa pravom na obrazloženu sudsku odluku, kao i (iv) načelo pretpostavke nevinosti i odsustva “posebne zaštite”.

(i) U odnosu na navod podnosioca zahteva o kršenju principa kontradiktornosti i jednakosti strana u postupku

72. U pogledu ugrožavanja principa kontradiktornosti i jednakosti strana u postupku, podnosilac zahteva tvrdi da nije imao saznanja da je Državno tužilaštvo dopisom [KMLP.II. br.176/2019] od 27. avgusta 2019. godine, predložilo da se njegov zahtev za zaštitu zakonitosti odbije kao neosnovan.

Prema njemu, on je obavešten za postojanje ovog dopisa samo nakon objavljivanja presude [Pml. br. 253/2019] Vrhovnog Suda od 30. septembra 2019. godine,. U ovom kontekstu, podnosilac zahteva precizira da nije imao mogućnost da podnosi svoje prigovore Državnom tužilaštvu.

73. U vezi ove tvrdnje, podnosilac zahteva se prvobitno poziva na sudsku praksu Suda, odnosno slučajeve KI108/10, KI103/10 i KI10/14, naglašavajući da je *"u svim tim slučajevima [Ustavni] Sud imao jednoglasan stav"* da podnosioci zahteva moraju biti u ravnopravnoj poziciji sa državnim tužiocem.
74. Takođe, podnosilac zahteva se poziva i na slučaj ESLJP-a *Grozdanoski protiv bivše JRM*, predstavka br. 2150/03, presuda od 31. maja 2007. godine, koja je prema njemu slična njegovom slučaju, naglašavajući da je *„ESLJP utvrdio kršenje člana 6, jer Vrhovni Sud te države nije podnosiocima podneo podnete dokumente od Državnog Tužilaštva”*.
75. Podnosilac zahteva tvrdi da je on u svom slučaju *“ stavljen u neravnopravnom položaju sa Državnim Tužilaštvom, jer za postojanje jednog podnesenog podnesaka od ovog tela, podnosilac zahteva je obavešten samo nakon objavljivanja Presude [Pml. br. 253/2019] od datuma 30.09.2019 godine”*.
76. Shodno tome, podnosilac zahteva tvrdi da je *“Vrhovni Sud prekršio princip kontradiktornosti i negirao je podnosiocu pravo da podnese njegove argumente, protiv tvrdnje Državnog Tužilaštva”*. U vezi s tim, podnosilac smatra da *“[...] pravosudni organi trebaju biti oprezni da položaj Državnog Tužilaštva tretiraju u svojstvu ravnopravne strane u postupku i da ne pružaju prednost drugoj strani, koja je od početka u nejednakom činjeničnom položaju jer se suočava se sa javnim organom”*.
77. Podnosilac zahteva, prvobitno navodi da *“princip jednakosti stranaka u postupku”* je primenjiv sa članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP-a.
78. U ovom kontekstu, podnosilac zahteva se poziva na slučaj ESLJP-a *Borgers protiv Belgije*, slučaj koji je prema njemu *“podnosilac [u ovom slučaju] sprečen je da odgovori na zaključke zamenika generalnog tužioca”*. U kontekstu ovog slučaja, podnosilac zahteva obrazlaže da *“[...] element nejednakosti argumentira činjenicu da njemu ne samo da mu je onemogućeno da podnese svoje komentare protiv “pravno sredstvo” podnesen od Državnog Tužilaštva u Vrhovnom Sudu, ali i sa činjenicom ne prihvatljivosti dostavljene dokaze od njega, tokom celog krivičnog postupka”*.
79. U ovoj liniji argumentiranja, podnosilac zahteva tvrdi da redovni sudovi nisu prihvatili kao dokaze elektronske komunikacije koje su bile presudne za utvrđivanje njegove nevinosti, sa obrazloženjem da one predstavljaju dokaze koje su pribavljeni bez odgovarajuće sudske odluke i bez podvrgavanja ekspertizi. U svetlu ove tvrdnje u vezi sa neprihvatanjem dokaza koji su predloženi od njega u redovnim sudovima, podnosilac zahteva tvrdi i očigledno proizvoljno tumačenje zakona.
80. Podnosilac zahteva takođe zahteva od Suda da se tvrdnje, ako su zakon i činjenice tumačene i primenjene u suprotnosti sa garancijom jednog pravičnog

i nepristrasnog postupka, razmotre u svjetlu odluke ESLJP-a: u slučajevima *Waldberg protiv Turske*, zahteva br. 22909/93, presuda od 6. decembra 1995. godine; *Kuznetsov i ostali protiv Rusije*, zahtev br. 184/02, presuda od 11. januara 2007. godine; *Khamidov protiv Rusije*, zahtev br. 72118/01, presuda od 15. novembra 2007. godine, slučajeve na kojima, prema podnosiocu ESLJP su utvrdili kršenje člana 6 EKLJP-a, zbog proizvoljnog tumačenja i primene zakona. Dalje, podnosilac zahteva naglašava da je dužnost Suda da zaštiti njegovo pravo na pravično i nepristrasno suđenje, prema praksi ESLJP-a u slučaju *Koshoglu protiv Bugarske*, zahtev br. 48191/99, presuda od 10. maja 2007. godine.

81. Nadalje, podnosilac zahteva naglašava da se dokazi koji su pribavljeni bez sudskog naloga moraju proglasiti neprihvatljivim kada ih podnosi Državno tužilaštvo, a ne kada ih podnosi stranka u postupku. Prema njemu, važeće zakonodavstvo ne predviđa nikakva ograničenja u pogledu prava optužene strane na podnošenje dokaza i argumenata na osnovu kojih dokazuje svoju nevinost. Shodno tome, prema njemu u nadležnosti je redovnog pravosuđa da što se tiče pitanja istinitosti komunikacije (neprihvatljivog dokaza) naloži ekspertizu i da utvrdi originalnost tih dokaza (elektronska komunikacija).
82. U kontekstu njegove tvrdnje što se tiče izvođenja dokaza, podnosilac zahteva ističe svoju tvrdnju da su dokazi koje je izneo, odnosno odluka Upravnog odbora Univerziteta Prištine od 28. decembra 2007. godine, o utvrđivanju cene koštanja prevodilačke usluge, nije uopšte razmotrena od strane suda. Vrednost prihvatanja tog dokaza, kao i dostavljenih e-mailova (elektronske pošte), prema njemu, imaju izuzetnu važnost, jer bi prihvatanjem tih dokaza bio postignut drugačiji rezultat od onog koji je postiglo redovno pravosuđe.
83. Podnosilac zahteva dalje osporava prihvatanje kao dokaza od strane pravosuđa, *“jednog pisma kojeg smatra ugovorom”* i na osnovu kojeg se donosi odluka o njegovoj kazni i da prema njemu, taj dokument se ne nalazi ni u arhivi Prištinskog Univerziteta niti u Ministarstvu finansija i da isti nijednom nije korišćen od njega da bi izvršio nekakvu uplatu.
84. Na osnovu toga, podnosilac zahteva tvrdi da odbijanjem *“na arbitraran načinu – putem pogrešnog i neustavnog tumačenja prihvatljivost dostavljenih dokaza – podnosiocu zahteva je negirano pravo na pravično i nepristrasno suđenje, odnosno princip jednakosti [oružja] u postupku”*.

(ii) U odnosu na navod o kršenju principa pravne sigurnosti koji se odnosi na pravo na obrazloženu sudsku odluku

85. U vezi principa pravne sigurnosti koji se odnosi na pravo na obrazloženu sudsku odluku, podnosilac zahteva tvrdi da nijedna od njegovih tvrdnji nakon 19. novembra 2018. godine, odnosno nakon vraćanja njegovog slučaja na ponovno odlučivanje u Apelacionom sudu nisu razmotrene i obrazložene od strane redovnih sudova.
86. Podnosilac zahteva precizira da *“činjenica da [...] izjavljuje Sudu da “nijedna tvrdnja nije tretirana od strane Apelacionog i Vrhovnog suda” kao i činjenica da je priložio sva dostavljena dokumenta, su dovoljni razlozi da Sud razmotri*

da li su navedene tvrdnje razmotrene ili ne. Ponavljanje ovih tvrdnji i u ovom ustavnom zahtevu, smatralo bi se ponavljanjem tvrdnji podnetih pred redovnim sudovima, i rezultiralo bi na tvrdnjama za jednu četvrtu instancu. Stoga podnosilac se ne želi upuštati u to područje, jer smatra da njegove tvrdnje moraju ostati na ustavnom nivou - i da je obaveza Ustavnog suda da oceni ustavne argumente koje je izneo u vezi sa neobrazloženjem njegovih tvrdnji”.

87. Pored toga, podnosilac zahteva tvrdi da je obrazloženje presude [Pml. br. 253/2019] od 30. septembra 2019. godine, Vrhovnog suda kontradiktorno.
88. Podnosilac zahteva, između ostalog, navodi da na ročištu od 16. aprila 2019. godine u Apelacionom sudu nije uredno vođen zapisnik, koji je obaveza koja proizlazi iz Zakonika o krivičnom postupku i koji mu omogućava da dokaže da “je podneo druge tvrdnje, koje nisu navedene u dostavljenim podnescima”. Staviše, on ističe da uprkos činjenici da zapisnik nije održan, Vrhovni sud je u presudi [Pml. br. 253/2019] od 30. septembra 2019. godine, naglasio “na osnovu spisa predmeta, utvrđeno je da je održan zapisnik”.
89. Konačno, što se tiče celokupnosti navoda o obrazloženoj sudskoj odluci, podnosilac zahteva naglašava da je Vrhovni sud “[...] doneo jednu arbitrarnu i kontradiktornu odluku, slično slučaja Suda KI31/17, sa podnosiocem Shefqet Berisha, kada je Osnovni sud u Prištini doneo odluku koja je jasno bila u suprotnosti sa činjeničnim stanjem utvrđenim razmatranjem slučaja u tom slučaju. Jedan od razloga za utvrđivanja kršenja prava na pravično suđenje, u slučaju podnosioca Shefqet Berisha, bila je upravo činjenica falsifikovanja sudskih odluka.” Prema podnosiocu zahteva, na skoro identičan način, putem jedne falsifikovane odluke, uskraćeno mu je pravo na pravično i nepristrasno suđenje, što je rezultiralo na jedno arbitražno suđenje protiv njega.

(iii) U odnosu na navod podnosioca zahteva o kršenju principa pretpostavke nevinosti i odsustvu “posebne zaštite”

90. Dok, u vezi principa *pretpostavke nevinosti* i odsustva posebne zaštite, podnosilac zahteva smatra da je tokom celog krivičnog postupka bio postavljen u jedan položaj koji je kontinuirano ugrožavao princip pretpostavke nevinosti, jer je slučaj imao veliku osetljivost, kao rezultat drugih osoba uključenih u ovaj slučaj i pritisak javnosti i medija, što je rezultiralo uticajem na njegov slučaj. On tvrdi da je pritisak na redovne sudove povećan povodom pokretanja krivične prijave protiv Glavnog državnog tužioca i tužioca D.H., od drugih stranaka uključenih u postupak.
91. Podnosilac zahteva se poziva na slučaj *Kuzmin protiv Rusije*, gde je ESLJP utvrdio da jedna kampanja “*puna gorčine*” može oštetiti pravilnost jednog postupka uticajem na mišljenje, a samim tim i na članove sudskog veća.
92. S tim u vezi, podnosilac zahteva takođe navodi da činjenica da nisu preispitani njegovi navodi podneti preko njegovih advokata i neodržavanje zapisnika, lišio ga je posebne zaštite koja bi trebalo da se pruži uzbunjivačima. Dalje on tvrdi da se redovno pravosuđe nije bavilo ni činjenicom da je on taj koji je obavestio upravu Univerziteta Prištine o “*nepravilnostima ugovora*”.

93. Podnosilac zahteva, u prilog ove tvrdnje, takođe se poziva na slučaj *Guja protiv Moldavije* (zahtev br. 14277/04, presuda, od 12. februara 2018. godine, stav 72) u kojem slučaju ESLJP izriče da *"Sud stoga smatra da, signalizacija od jednog civilnog službenika ili jednog zaposlenika u privatnom sektoru nezakonitom ili neredovnom ponašanju u radnom mestu, u određenim okolnostima, treba da uživa zaštitu. Takva zaštita daje se zaposlenom ili civilnom službeniku koji je jedina osoba, ili deo jedne male kategorije ljudi, svesni onoga šta se dešava na radnom mestu i jedini koji mogu delovati u javnom interesu obaveštavanjem poslodavca ili širu javnost"*.
94. Štaviše, prema navodima podnosioca zahteva, u istoj odluci ESLJP takođe navodi da *"U vezi obaveza zaposlenih za gore navedenu poverljivosti, prvo se obaveštava nadređeni ili bilo koji drugi nadležni organ ili telo. Samo kada je takvo nešto očigledno nemoguće, kao zadnja alternativa treba da se smatra javno objavljivanje informacija"* (vidi slučaj ESLJP-a *Guja protiv Moldavije*, gore citirano, stav 73).
95. Konačno, podnosilac zahteva navodi da je lišen zaštite koju je zahtevao putem podnesaka koji su dostavljeni od strane njegovih advokata i za koje navodi da je podneo na raspravi od 16. aprila 2019. godine, održanoj u Apelacionom sudu. Stoga, neodržavanje zapisnika onemogućilo mu je da svedoči Sudu *"da su na istom ročištu ovi navodi bukvalno izneseni, reč po reč, kao u ovom zahtevu"*. Prema njemu, u sličnim formulacijama, ali bez upućivanja na praksu ESLJP-a, nalaze se u dokumentima koje je predao preko njegovih advokata.

Zahtev podnosioca za privremenu meru

96. Podnosilac zahteva takođe je podneo i zahtev za privremenu meru, gde se poziva na praksu ESLJP-a, gde prema njemu: *"ESLJP prema njegovim odlukama, putem koji je utemeljio važnost izricanja privremenih mera, naglasio je da privremene mere omogućavaju Sudu da efikasno razmotre zahtev podnosioca, ali i da osigura da je zaštita koja mu je data takođe efikasna"* (vidi odluke ESLJP-a u *Mamatkulov i Askarov protiv Turske* [VV], zahtev br. 46827/99 i br. 46951/99, stav 12; *Paladi protiv Moldavije* [VV], zahtev br. 39806/05, stav 86). U vezi njegovog argumenata za usvajanje privremene mere, podnosilac zahteva smatra da je pružio Sudu, ne samo jedno *prima facie* obrazloženje o meritumu predmeta, nego je jasno pokazao proizvoljnost pravosudnih organa i kršenje njegovih osnovnih sloboda i prava.
97. Shodno tome, prema podnosiocu zahteva Sud ima dovoljno argumenata pred sobom da odobri zahtev za izricanje privremene mere i da obustavi sprovođenje sudskih odluka. Podnosilac zahteva, u ovom slučaju se poziva na slučaj Suda (KI 78/12, podnosilac *Bajrush Xhemajli*, Odluka o izricanju privremene mere od 21. septembra 2012. godine, i Odluka o produženju privremene mere od 24. januara 2013. godine), u kojem su, prema njemu, razlozi za izricanje privremene mere isti kao u njegovom slučaju.
98. Konačno, podnosilac zahteva traži od Suda: (i) da proglasi zahtev prihvatljivim, da utvrdi da je došlo do kršenja člana 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] Ustava u vezi sa članom 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP-a; (ii)

da proglasi nevažećom presudu [Pml. br. 253/2019] Vrhovnog suda od 30. septembra 2019. godine, i sve odluke vezane za ovaj postupak, da vrati predmet Osnovnom sudu na ponovno odlučivanje; kao i (iii) da odobri zahtev za privremenu meru i obustavi izvršenje odluka.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

Ustav Republike Kosovo

Član 31 [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje]

1. *Svakome se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih nadležnosti.*
2. *Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda.*
3. *Suđenje je javno, osim u slučajevima kada sud, iz posebnih razloga, smatra da je isključivanje štampe ili javnosti, u korist pravde, ako bi njihovo prisustvo moglo naškoditi javnom redu ili nacionalnoj sigurnosti, interesima maloljetnika, ili zaštiti privatnog života stranaka u postupku, na zakonom propisan način.*
4. *Svako ko je optužen za krivično djelo ima pravo da ispituje prisutne svjedoke i da zahtijeva obavezno pojavljivanje svjedoka, vještaka i ostalih lica, koja mogu razjasniti činjenice.*
5. *Svako ko je optužen za krivično delo će se smatrati nevinim, sve dok se ne dokaže njegova/njena krivica, u saglasnosti sa zakonom.*

Evropska Konvencija o Ljudskim Pravima

Član 6 (Pravo na pravično suđenje)

1. *Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se mora izreći javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s cijelog ili s dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbjednosti u demokratskom društvu, kad to zahtjevaju interesi maloljetnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u mjeri koja je, po mišljenju suda, nužno potrebna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde.*
2. *Svako ko je optužen za krivično djelo mora se smatrati nevinim sve dok se ne dokaže njegova krivica na osnovu zakona.*
3. *Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:*
  - a. *da bez odlaganja, detaljno i na jeziku koji razumije, bude obaviješten o prirodi i razlozima optužbe protiv njega;*
  - b. *da ima dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane;*

- c. da se brani lično ili putem branioca koga sam izabere ili, ako nema dovoljno sredstava da plati za pravnu pomoć, da ovu pomoć dobije besplatno, kada interesi pravde to zahtevaju;
- d. da ispituje svjedoke protiv sebe ili da postigne da se oni ispituju i da se obezbedi prisustvo i saslušanje svjedoka u njegovu korist pod istim uslovima koji važe za one koji svjedoče protiv njega;
- e. da dobije besplatnu pomoć prevodioca ako ne razumije ili ne govori jezik koji se upotrebljava na sudu.

Privremeni krivični zakonik [Uredba UNMIK-a 2003/25]

Član 23

ZAJEDNIČKO IZVRŠENJE

Kada dva ili više lica zajednički izvrše krivično delo tako sto učestvuju u izvršenju krivičnog dela ili u značajnoj meri doprinesu njegovom izvršenju na bilo koji drugi način svako od njih je odgovorno i biće kažnjeno kako je propisano za dato krivično delo.

Član 341

PREVARA PRI VRŠENJU SLUŽBENE DUŽNOSTI

[...]

(3) Kad krivično delo opisano u stavu 1 ovog Člana dovede do materijalne koristi koja prelazi 5.000 evra, izvršilac će da bude kažnjen zatvorom od jedne do deset godina.

Zakonik Br. 04/L-123 o krivičnom postupku Republike Kosovo

Član 87

Značenje skrivenih i tehničkih mera praćenja i istrage tokom predistražnog postupka

Za potrebe ovog Poglavlja:

1. Skrivena ili tehnička mera praćenja ili istrage ("mera u skladu sa ovo glavom") označava bilo koju od sledećih mera:

- 1.1. Skriveni fotografski ili video nadzor;*
- 1.2. Tajno praćenje razgovora;*
- 1.3. Pretres poštanskih pošiljaka;*
- 1.4. Prislušivanje telekomunikacija, treba koristiti IMSI - Čitaoca – Međunarodna identifikacija mobilnog korisnika;*
- 1.5. Prislušivanje komunikacija preko kompjuterske mreže;*
- 1.6. Kontrolisana isporuka poštanskih pošiljaka;*
- 1.7. Korišćenje uređaja za traganje ili lociranje;*
- 1.8. Simulirana kupovina;*
- 1.9. Simuliranje krivičnog dela podmićivanja;*
- 1.10. . Istraga pomoću prikrivenog islednika;*
- 1.11. Pribavljanje liste poziva dolaznih i odlaznih poziva datog telefonskog broja; i*
- 1.12. Obelodanjivanje finansijskih podataka.*

[...]

Član 88

Intruzivne skrivene i tehničke mere praćenja i istrage

1. *Skriveni fotografski ili video nadzor, tajno praćenje razgovora na javnim mestima, pribavljanje liste dolaznih i odlaznih poziva sa datog telefonskog broja ili obelodanjivanje finansijskih podataka može da bude naloženo protiv pojedinih osoba ili mesta ako:*

1.1. *postoji osnovana sumnja da se mesto koristi za ili da je to lice izvršilo krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti ili, u slučajevima u kojima je pokušaj kažnjiv, pokušalo da izvrši krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti; i*

1.2. *postoji verovatnoća da će informacije koje mogu da budu dobijene merama koje treba da budu naložene pomoći u istrazi krivičnog dela, a nije verovatno da mogu da budu dobijene bilo kojim drugim istražnim radnjama bez velikih poteškoća ili potencijalne opasnosti za ostale.*

2. *Pribavljanje liste dolaznih i odlaznih poziva sa nekog telefonskog broja ili obelodanjivanje finansijskih podataka može da bude naloženo i protiv lica koje nije osumnjičeno kad na osumnjičeno lice mogu da budu primenjeni kriterijumi iz stava 1, podstav 1.1, ovog člana i kad su ispunjeni uslovi iz stava 1, podstav 1.2 ovog člana, i ako postoji osnovana sumnja da:*

2.1. *to lice prima ili prenosi poruke koje potiču od osumnjičenog lica ili su namenjene osumnjičenom licu ili učestvuje u finansijskim transakcijama osumnjičenog lica; ili*

2.2. *osumnjičeno lice koristi telefon tog lica.*

3. *Tajno praćenje razgovora na privatnim mestima, pretres poštanskih pošiljki, prisluškivanje telekomunikacija, prisluškivanje komunikacije preko kompjuterske mreže, kontrolisana isporuka poštanskih pošiljaka, korišćenje uređaja za praćenje i lociranje, simulirana kupovina, simulirano krivično delo podmićivanja ili tajna istraga pomoću prikrivenog islednika mogu da budu naloženi protiv određenog lica ako:*

3.1. *postoji osnovana sumnja da se to mesto ili predmet koristi ili je to lice izvršilo ili u slučajevima u kojima je pokušaj kažnjiv, pokušalo da izvrši krivično delo navedeno u članu 90 ovog zakonika;*

3.2. *informacije koje mogu da se dobiju naredbom za pribavljanje liste dolaznih i odlaznih poziva će verovatno pomoći u istrazi krivičnog dela i verovatno ne mogu da se dobiju nijednom drugom istražnom radnjom bez nerazumne poteškoće ili moguće opasnosti po druge.*

4. *Pretres poštanskih pošiljki, prisluškivanje telekomunikacija ili komunikacija kompjuterskom mrežom se takođe može narediti prema licu koje nije osumnjičeno lice kada se primenjuju kriterijumi is stava 3. podstav 3.1 ovog člana na osumnjičenog, a ispunjeni su uslovi is stava 3 podstav 3.2 ovog člana i ako postoji osnovana sumnja da:*

4.1. *takvo lice prima ili šalje komunikaciju koja potiče ili je namenjena osumnjičenom licu ili učesnicima u finansijskim transakcijama osumnjičenog lica; ili*

4.2. *osumnjičeno lice koristi telefon tog lica ili tačku pristupa za kompjuterski sistem.*

Član 435

Razmatranje veća Vrhovnog suda po zahtevu za zaštitu zakonitosti

1. O zahtevu za zaštitu zakonitosti odlučuje Vrhovni sud Kosova na sednici veća.
2. Vrhovni sud Kosova će odbaciti rešenjem zahtev za zaštitu zakonitosti ako je zahtev nedozvoljen ili nije blagovremen shodno članu 434. stava 2. ovog zakonika, a u suprotnom šalje prepis zahteva suprotnoj strani koja u roku od petnaest (15) dana od dana prijema zahteva može podneti odgovor na zahtev.
3. Pre nego što se donese odluka o zahtevu, sudija izvestilac može, ako je potrebno, da iznese izveštaj o navodnim povredama zakona.
4. U zavisnosti od sadržine zahteva, Vrhovni sud Kosova može odložiti ili ukinuti izvršenje pravosnažne sudske odluke.

Ocena prihvatljivosti zahteva

99. Sud prvo ispituje da li je zahtev ispunio kriterijume prihvatljivosti, određene Ustavom i dalje precizirane Zakonom i predviđene Poslovníkom.
100. S tim u vezi, Sud, prvobitno, se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene Strane] Ustava, koji ističu:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnijele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

101. Sud takođe ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti koji zahtevaju članovi: 47. [Individualni zahtevi], 48. [Tačnost podneska] i 49 [Rokovi] Zakona, koji ističu:

Član 47 [Individualni zahtevi]

“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ.

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva.”

Član 48 [Tačnost Podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

Član 49
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...].”

102. Pored toga, Sud takođe mora razmotriti da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti utvrđene u Pravilu 39 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika o radu.

Pravilo 39
[Kriterijum o prihvatljivosti]

*(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:
[...]*

(b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke, ili.

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju.

103. U pogledu ispunjavanja gore navedenih kriterijuma, Sud nalazi da je podnosilac zahteva ovlašćena strana, koji osporava akt jednog javnog organa, odnosno presudu Pml. br. 253/2019 Vrhovnog suda Kosova od 30. septembra 2019. godine nakon iscrpljivanja svih pravnih sredstva. Podnosilac zahteva je takođe pojasnio njegove tvrdnje za ona prava i slobode za koje on tvrdi da su mu povređena sudskim odlukama, u skladu sa uslovima koja se zahtevaju članom 48. Zakona i da je podneo zahtev u skladu sa rokom određenim u članu 49. Zakona.

104. Pored toga, Sud takođe ispituje da li je podnosilac zahteva ispunio kriterijume prihvatljivosti utvrđene u pravilu 39 [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovnika o radu koji određuje da:

“(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju.”

105. Sud prvobitno podseća da podnosilac zahteva tvrdi da mu je osporenom presudom Vrhovnog suda povređeno pravo na pravično i nepristrasno suđenje, garantovano članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a, odnosno podnosilac precizira da su u njegovom slučaju prekršeni: I. Princip kontradiktornosti i princip jednakosti oružja u postupku, (i) kao rezultat njegove neobaveštenosti o dopisu državnog tužioca i (ii) princip jednakosti oružja zbog neprihvatanja njegovih dokaza od strane redovnih sudova; II. Princip pravne sigurnosti povezano sa pravom na obrazloženu sudsku odluku, kao i III. Princip pretpostavke nevinosti i odsustvo *“posebne odbrane”*.

106. Stoga, Sud u nastavku, gore navedene tvrdnje podnosioca zahteva će razmotriti u svetlu proceduralnih garancija zagarantovanih članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a, koje su detaljno tumačene kroz sudsku praksu ESLJP-a, u

skladu sa kojim, Sud na osnovu člana 53. [Tumačenje Odredbi Ljudskih Prava] Ustava je dužan je da tumači osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom.

I. U odnosu na navod podnosioca zahteva o kršenju principa kontradiktornosti i jednakosti oružja u postupku

107. Sud prvobitno podseća da podnosilac zahteva navodi da je u postupcima pred redovnim sudovima kao rezultat neobaveštavanja od strane Vrhovnog suda o dopisu [KMLP. II. br. 176/2019] državnog tužioca od 27. avgusta 2019. godine kršen princip kontradiktornosti kao i princip jednakosti oružja.
108. Drugo, podnosilac zahteva tvrdi da je kao rezultat odbijanja redovnih sudova da prihvate dokaze koje je on predložio, kršen princip jednakosti oružja u postupku.
109. Shodno tome, u svetlu navoda podnosioca zahteva, Sud će razraditi opšta načela razvijena u sudskoj praksi ESLJP-a u pogledu principa kontradiktornosti i jednakosti oružja.
110. Konačno, Sud će tokom razmatranja i razrade opštih načela uspostavljenih sudskom praksom ESLJP-a u pogledu principa kontradiktornosti i jednakosti oružja, ispitati i oceniti da li se slučajevi ESLJP-a i Suda, navedeni od strane podnosioca u njegovom zahtevu, pozivaju na slične činjenične i pravne okolnosti kao one u njegovom slučaju i takođe će oceniti da li su ovi slučajevi primenljivi u njegovom slučaju.
  - a. *Opšti principi prema sudskoj praksi Suda i ESLJP-a u vezi sa principom kontradiktornosti i jednakosti oružja*
111. Sud, pozivajući se i na praksu ESLJP-a, prvobitno ponavlja da princip “jednakosti oružja” je element šireg koncepta jednog pravičnog suđenja (vidi slučaj ESLJP-a, *Borgers protiv Belgije*, zahtev br. 12005/86, presuda od 30 oktobra 1991. godine, stav 24).
112. ESLJP i Sud u sudskoj praksi naglašavaju da princip “jednakosti oružja”, zahteva “pravičnu ravnotežu između strana” gde bi svakoj stranci trebalo dati razumnu priliku da predstavi njegov/njen slučaj pod uslovima koji ga neće staviti u značajnom nepovoljnom položaju *vis-a-vis* u odnosu na suprotnu stranu (vidi slučajeve ESLJP-a *Yvon protiv Francuske*, zahtev br. 44962/98, presuda od 24. jula 2003. godine, stav 31, i *Dombo Beheer B.V. protiv Holandije*, zahtev br. 14448/88, presuda od 27. oktobra 1993. godine, stav 33; vidi i ostala upućivanja u ovoj presudi, *Öcalan protiv Turske* [DHM], stav 140; *Grozdanoski protiv bivše JRM*, zahtev br. 2150/03, presuda od 31. maja 2007. godine, takođe vidi i slučajeve Suda, KI52/12, podnosilac *Adije Iliri*, presuda od 5. jula 2013. godine, KI103/10, podnosilac *Shaban Mustafa*, presuda od 20. marta 2012. godine, stav 40).
113. Sud dalje podseća da je sudska praksa ESLJP-a odredila da zahtev o jednakosti oružja, u smislu pravične ravnoteže strana, u principu važi kako za civilne tako za i krivične slučajeve (vidi *Dombo Beher B.V. protiv Holandije*, presuda od 27 oktobra 1993 godine, stav 33).

114. Štaviše, Sud takođe naglašava da pravično suđenje takođe uključuje pravo na suđenje u skladu sa “*principom kontradiktornosti*”, princip koji je povezan sa principom “*jednakosti oružja*”. U tom smislu, u sudskoj praksi ESLJP-a je došlo do značajnog razvoja, posebno u odnosu na značaj koji se pridaje nastupima i povećanju pažnje javnosti ili osetljivosti javnosti na pravednom izvršavanju pravde (vidi slučaj *Borgers protiv Belgije* gore citiran, stav 24).
115. Štaviše, u okviru krivičnog postupka, ESLJP je naglasio da: “*Osnovni je aspekt prava na pravično suđenje da krivični postupak, uključujući elemente takvih postupaka koji se odnose na sam postupak, mora biti u skladu sa principom kontradiktornosti i da mora postojati jednakost oružja između tužilaštva i odbrane*” (vidi slučaj ESLJP-a *Leas protiv Estonije*, zahtev br. 59577/08, presuda od 6. marta 2012. godine, stav 77). Shodno tome, u pogledu principa kontradiktornosti ESLJP je naglasio da, u krivičnom postupku, i tužilaštvo i odbrana treba da imaju priliku da imaju saznanja i da komentarišu na sve primedbe i dokaze koje je druga strana iznela (vidi slučaj *Brandstetter protiv Austrije*, gore citiran, stav 67).
116. Dok, u vezi sa pitanjima vezanim za predstavljanje dokaza i njihovu prihvatljivost, Sud se takođe poziva na sudsku praksu ESLJP-a, koja, u principu, je naglasila da “*Iako član 6 garantuje pravo na jedno pravični postupak, on međutim ne postavlja pravila za prihvatljivost dokaza kao takvog, područje koje stoga prvenstveno pripada unutrašnjem zakonu i nacionalnoj nadležnosti*” (vidi slučajeve ESLJP-a *Schenk protiv Švajcarske*, stavovi 45-46 i *Heglas protiv Češke Republike*, stav 84).
117. ESLJP je naglasio da je aspekt koji treba razmotriti u takvim slučajevima da li je postupak, uključujući način prikupljanja dokaza, u celosti bio pravičan (vidi slučaj ESLJP-a *Khan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stav 34; *P.G. i J.H. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stav 76; i *Allan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, stav 42).
- b. *Primena ovih principa u slučaju podnosioca zahteva*
118. Sud, prvobitno podseća da tvrdnja koja se odnosi na njegovo nesaznanje o postojanju dopisa [KMLP. II. br. 176/2019] državnog tužioca od 27. avgusta 2019. godine, kojim je predložio da se zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti, podnesen protiv presude [PKR. br. 432/15] Osnovnog suda od 18. oktobra 2017. godine, i presude [PAKR. br. 528/2018] Apelacionog suda, od 16. aprila 2019. godine, odbije kao neosnovan, na poseban način se povezuje sa kršenjem principa kontradiktornosti. Međutim, u delu njegovog zahteva, koji se odnosi na navode o kršenju jednakosti oružja, Sud podseća da se u vezi “predloga državnog tužioca za odbijanje njegovog zahteva za zaštitu zakonitosti”, izraženog putem dopisa [KMLP. II. br. 176/2019] od 27. avgusta 2019. godine, podnosilac zahteva poziva na slučaj ESLJP-a *Borgers protiv Belgije*, u kojem ESLJP je utvrdio kršenje jednakosti oružja u postupku.
119. Drugo, Sud podseća da se tvrdnja podnosioca zahteva o neprihvatanju materijalnih dokaza koje je on predložio u postupku pred redovnim sudovima, odnosno elektronske prepiske i odluke Upravnog odbora Univerziteta u Prištini, povezuje sa principom jednakosti oružja.

120. Dok, u vezi sa obrazloženjem redovnih sudova zbog neprihvatanja elektronske prepiske kao materijalnog dokaza, podnosilac zahteva tvrdi da su redovni sudovi zakon tumačili i primenjivali na očigledno proizvoljan način. Podnosilac zahteva takođe naglašava “prihvatanje od strane sudova” određenog “*dokument[a] koji smatra ugovorom*” na osnovu kojeg je doneta odluka o njegovoj kazni, a prema podnosiocu zahteva taj dokument se ne nalazi u arhivima Prištinskog Univerziteta ili u Ministarstvu finansija i da isti nije korišćen nikada sa njegove strane da izvrši bilo kakvu uplatu.
121. Shodno tome, u svetlu navoda podnosioca zahteva, Sud će razmotriti njegovu tvrdnju o kršenju: (i) principa kontradiktornosti i nejednakosti oružja kao rezultat njegove neobaveštenosti u vezi sa dopisom državnog tužioca: (ii) principa jednakosti oružja kao rezultat neprihvatanja materijalnih dokaza predloženi od njegove strane u postupku pred redovnim sudovima, odnosno elektronske prepise i odluke Upravnog odbora Univerziteta u Prištini.
- (i) *U vezi navoda podnosioca zahteva o kršenju principa kontradiktornosti i jednakosti oružja kao rezultat njegove neobaveštenosti u vezi sa dopisom državnog tužioca*
122. Sud podseća da nakon podnošenja zahteva za zaštitu zakonitosti od strane podnosioca zahteva protiv presude Osnovnog suda i Apelacionog suda, podnetog 9. jula 2019. godine, državni tužilac je putem dopisa [KMLP. II. br. 176/2019] od 27. avgusta 2019. godine predložio da se zahtev podnosioca odbije kao neosnovan. S tim u vezi, Sud podseća da podnosilac zahteva tvrdi da je za postojanje ovog dopisa obavešten nakon što je primio osporenu presudu Vrhovnog suda. U vezi toga, Sud prvobitno nalazi da državni tužilac protiv gore navedene presude Osnovnog suda i presude Apelacionog suda nije podneo zahtev za zaštitu zakonitosti, međutim nakon što je bio obavešten u vezi sa podnošenjem zahteva za zaštitu zakonitosti od podnosioca zahteva, dana 27. avgusta 2019. godine je podneo “odgovor na zahtev za zaštitu zakonitosti”, podnesen od podnosioca zahteva. Ova činjenica podnošenja predloga državnog tužioca putem dopisa [KMLP. II. br. 176/2019] od 27. avgusta 2019. godine, takođe se ogleda u osporenoj presudi [Pml. br. 253/2019] Vrhovnog suda, od 30. septembra 2019. godine [pod naslovom mišljenje Kancelarije glavnog državnog tužioca] i sadržavao je sledeći tekst: “*Kancelarija glavnog državnog tužioca Kosova, dopisom KMLP. II. Br. 176/2019 od 27.08.2019 godine, je predložila da se zahtevi za zaštitu zakonitosti osuđenih odbijaju kao neosnovani*”.
123. U vezi sa njegovim nesaznanjem o postojanju ovog dopisa, podnosilac zahteva tvrdi da nije imao mogućnost da podnosi njegov odgovor ili prigovore protiv onih od državnog tužioca. U njegovom zahtevu, podnetom Sudu, podnosilac zahteva jednom prilikom, ovaj odgovor državnog tužioca je smatrao i kao pravno sredstvo. U ovom aspektu, podnosilac zahteva je precizirao da, “*Štaviše, iz gore navedenog objašnjena, podnosilac zahteva ponavlja da element nejednakosti argumentira se sa činjenicom da njemu ne samo da mu je onemogućen podnesak svojih komentara protiv pravnog sredstva podnesen od strane državnog tužioca Vrhovnom sudu [...].*”

124. Prvobitno, Sud se poziva na gore navedene slučajeve Suda, odnosno slučajeve ne koje se podnosilac zahteva pozivao u svom zahtevu.
125. U slučaju KI108/10 (podnosilac zahteva *Fadil Selmanaj*, presuda od 5. decembra 2011. godine) u upravnom sporu, podnosilac zahteva nije obavješten o tužbi njegovog bivšeg poslodavca protiv odluke Nezavisnog nadzornog odbora, podnesenoj Vrhovnom sudu, odluke koja je bila u korist podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva takođe nije obavješten u vezi presude Vrhovnog suda, kojom je usvojena tužba njegovog bivšeg poslodavca i, shodno tome odluka Nezavisnog nadzornog odbora, je poništena. Sud je utvrdio da nema dokaza da je podnosilac zahteva bio obavješten za pokretanje administrativnog postupka u Vrhovnom sudu, a potom pozivajući se na sudsku praksu ESLJP-a utvrdio je da je Vrhovni sud povredio pravo podnosioca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovano članom 31. Ustava, u vezi sa članom 6. EKLJP-a. Shodno tome, Sud, osporenu presudu Vrhovnog suda je proglasio nevažećom, i vratio predmet na ponovno odlučivanje Vrhovnom sudu u skladu sa presudom Apelacionog suda.
126. U slučaju KI103/10 [podnosilac *Shaban Mustafa*, presuda od 12. aprila 2012. godine], u parničnom postupku, opština Podujevo je podnela Vrhovnom sudu zahtev za reviziju protiv nižestepenih presuda. U isto vreme, javni tužilac je podneo Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti protiv istih presuda nižih sudova zbog suštinskih kršenja odredbi parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava. Shodno tome, Vrhovni sud je odlučujući u prisustvu tadašnjeg javnog tužioca odobrio zahtev za reviziju podnetu od opštine Podujevo i takođe je odobrio zahtev za zaštitu zakonitosti podnet od javnog tužioca, poništavajući presude sudova nižeg stepena na štetu podnosioca zahteva. Podnosilac zahteva nije bio obavješten o ovim radnjama, koji je u njegovom zahtevu podnetom Sudu, pored ostalog tvrdio kršenje prava na pravično i nepristrasno suđenje, garantovano članom 31. Ustava, jer „*stranke u postupku pri Vrhovnom sudu nisu se tretirali na jednak način*“. Sud je utvrdio da je Vrhovni svojom presudom prekršio pravo podnosioca zahteva na pravično i nepristrasno suđenje, zagarantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 (1) EKLJP. Sud je proglasio nevažećom presudu Vrhovnog suda, vrativši slučaj Vrhovnom sudu na ponovno odlučivanje, u skladu sa presudom Suda.
127. U slučaju KI10/14 [podnosilac *Deoničarsko društvo Raiffeisen Bank D.D.*, presuda od 20. maja 2014. godine], Vrhovni sud je odlučio da zahtev E.N. za reviziju odbaci kao neblagovremen. Posle ovog rešenja, E.N. je podneo zahtev za vraćanje u prethodno stanje, zahtev za koji, podnosilac u svojstvu stranke u postupku, nije se obavestio od Vrhovnog suda. Stoga, Vrhovni sud je odobrio zahtev E.N. za vraćanje na prethodno stanje i preko iste presude, reviziju E.N. je prihvatio kao osnovanu, poništavajući presudu Okružnog suda, na štetu podnosioca zahteva. Sud, pozivajući se na načelo jednakosti oružja u postupku, utvrđeno kroz sudske prakse ESLJP-a, zahtev podnosioca je proglasio prihvatljivim i utvrdio je kršenje njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje, garantovano članom 31 Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a. Shodno tome, Sud je proglasio osporenu presudu Vrhovnog suda nevažećom i vratio je slučaj na ponovno odlučivanje Vrhovnom sudu, u skladu sa presudom Suda.

128. U nastavku, Sud se poziva na slučaj ESLJP-a *Borgers protiv Belgije*, pomenut od podnosioca zahteva [zahtev br. 12005, presuda od 30. oktobra 1991. godine], koju ću sažeti ukratko. Podnosilac žalbe g. Borgers, optužen je za falsifikovanje dokumenata. U njegovom žalbenom pretresu, poslednja reč je data državnom pravobraniocu (avocat général), članu tužilaštva koji nije bio strana u suđenju, ali je njegov zadatak bio da preporuči sudu da li žalbu treba dozvoliti ili ne. Državnom pravobraniocu je takođe bilo dozvoljeno da učestvuje u sudskoj raspravi dok podnosiocu nije. G. Borgers se žalio da je učešće državnog pravobranioca na pretresu i raspravama kršilo jednakost oružja jer on nije bio u mogućnosti da komentariše izjave glavnog državnog pravobranioca. Tokom vođenja krivičnog postupka, odnosno na glavnom pretresu održanom u Kasacionom sudu, glavni državni pravobranilac je podneo svoj predlog da je zahtev podnosioca podnet ovom Sudu neosnovan. Zbog činjenice da podnosilac nije prethodno obavešten u vezi sa predlogom glavnog državnog pravobranioca, on tokom glavnog pretresa nije imao mogućnosti da odgovara njegovom predlogu i zatim da pruža njegove primedbe pismeno Sudu. Tokom procene zahteva, ESLJP je priznao da glavni državni pravobranilac nije deo krivičnog gonjenja i da njegova funkcija u postupku je bila da pruža samo nezavisne i nepristrasne savete za Kasacioni sud o pravnim pitanjima podignutih u ovoj stvari i u doslednosti njegove sudske prakse, ne imajući pravo glasanja tokom razmatranja i donošenja odluke u veće sudija. U suštini, ESLJP je procenio da ako učešće glavni državni pravobranilac (avocat general) u raspravama Kasacionog suda i činjenica da podnosilac nije imao mogućnosti da odgovara podnescima ovog poslednjeg ili da se obrati Kasacionom sudu, kršio je načelo jednakosti oružja u postupku i posledično, njegovo pravo na pravično suđenje. ESLJP je smatrao da „[...] Dalje i iznad svega, nejednakost se povećala još više od učešća glavnog državnog pravobranioca u njegovom savetodavnom svojstvu u diskusijama Suda. Pomoć ove prirode data punim objektivnošću može biti korisno u izradi presuda iako ova dužnost pripada na prvom redu samom Kasacionom sudu. [...] (stavovi 27-28 presude). Stoga, ESLJP je zaključio da „[...] imajući u vidu zahteve koje se pozivaju pravu odbrane i načelo jednakosti oružja kao i ulogi predstavljanja u određivanju ako su one ispunjene, Sud nalazi kršenje člana 6. stav 1, EKLJP-a“ (stav 29 presude).
129. Dok, u slučaju ESLJP-a *Grozdanoski protiv bivše JRM*, spominjano od podnosioca zahteva [zahtev br. 2150/03, presuda od 31. maja 2007. godine] javni tužilac je podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu. Podnosilac, kao stranka u postupku nikada nije bio obavešten vezano sa tim zahtevom, zahtev koji je odobren od Vrhovnog suda i koji je nepovoljan za podnosioca. ESLJP je procenio da proceduralni neuspeh za obaveštavanje druge strane, sprečilo je njega od učešća na efektivan način u postupku ispred Vrhovnog suda bivše JRM. ESLJP je zaključio da u parničnom postupku, načelo jednakosti oružja znači da se svakoj stranci mora dati razumna mogućnost da podnosi njegov/njen slučaj pod uslovima koji ga neće staviti u supstancijalnom nepovoljnom položaju *vis-a-vis* suprotnoj strani.
130. U konkretnom slučaju, Sud podseća da na osnovu njegovog zahteva za dostavljanje informacija od Vrhovnog suda od 10. aprila 2020. godine i ponavljanju zahteva od 7. maja 2020. godine, Sud je tražio Vrhovnom sudu da informiše Sud kao u sledećem: (i) ako je podnosilac zahteva bio obavešten u vezi sa spisom [KMLP.II.br. 176/2019] od 27. avgusta 2109. godine Državnog

tužioca, ovo iz činjenice jer se ova informacija nije našla u dosije primljenog od Osnovnog suda; (ii) da dostavi kopiju gore navedenog spisa Državnog tužioca; i (iii) prema sudskoj praksi Vrhovnog suda, ako u okviru zahteva za zaštitu zakonitosti, da li se obaveštavaju stranke u vezi sa spisima Državnog tužioca, kroz koje Državni tužilac predlaže odbijanje zahteva podnetih od stranke za zaštitu zakonitosti kao neosnovane.

131. Dana 8. maja 2020. godine, Vrhovni sud je dostavio zatraženu kopiju spisa od Suda [KMLP. II. br. 176/2019] od 27. avgusta 2019. godine, Državnom tužilaštvu. Dok prema pitanjima Suda ako (i) je podnosilac zahteva bio obavešten u vezi sa spisom [KMLP. II. br. 176/2019] od 27. avgusta 2019. godine Državnog tužilaštva; i (ii) ako na osnovu prakse Vrhovnog suda i u okviru zahteva za zaštitu zakonitosti, stranke obaveštavaju u vezi sa spisima Državnog tužioca, Vrhovni sud je odgovorio sledeće:

Pri ovom Sudu je vođen i okončan krivični postupak PML.br. 253/2019, prema zahtevu branioca osuđenih, Hakif Velju i A.R., uložene protiv presude Osnovnog suda u Prištini – Departman za teška krivična dela PKR.br. 432/2015 od 18.10.2017. godine i presude Apelacionog suda Kosova PAKR.br. 528/2018 od 16.04.2019. godine. zahtevi su odbijeni kao neosnovani. Što se tiče podnetih pitanja u zahtevu, obaveštavam vas da prema odredbi člana 435, stav 2 Zakonika krivičnog postupka, određuje se obaveza Vrhovnog suda da samo kopiju zahteva za zaštitu zakonitosti, (u konkretnom slučaju zahtev o kojem je reč su podneli branioci osuđenih) prosleđuje protivničkoj strani (u ovom slučaju Državnom tužiocu, kako je i postupano), koja u roku od 15 dana može podneti odgovor na žalbu (tako je i postupio Državni tužilac).

Pošto se zahtev o zaštiti zakonitosti postavlja u sednici veća, u dosadašnjoj praksi ovog Suda, u nijednom slučaju se nisu prosledili odgovori na zahtev za zaštitu zakonitosti strani koja je uložila zahtev, pošto ovo nije odredio ni zakonodavac. Na ovaj način, vezano sa odgovorom stranke, zakon ne predviđa da druga strana ima pravo na neko protiv odgovor što je i logično jer na ovaj način postupak neće imati neki završni epilog. Suština je da nezadovoljna stranka sa presudama sudova nižih stepena ima pravo na uložiti zahtev za zaštitu zakonitosti dok protivnička strana, kako je gore navedeno, može predstavljati odgovor na zahtev i time završava obaveza Suda i smatra se da se ispunjavaju proceduralni uslovi za odlučivanje u vezi sa zahtevom za zaštitu zakonitosti.

132. U nastavku, Sud se takođe poziva i na dopis [KMPL. II. br. 176/2019] državnog tužioca od 27. avgusta 2019. godine, naslovljen „Odgovor na zahtev za zaštitu zakonitosti“ preko koje se predlaže da se zahtevi za zaštitu zakonitosti podnete od podnosioca zahteva i A.R. [podnosilac u slučaju KI230/19] protiv presuda Osnovnog suda i Apelacionog suda, odbiju kao neosnovani.

133. U svom odgovoru, državni tužilac obrazlaže sledeće:

Osporene presude [Presuda Osnovnog suda i Apelacionog suda]se oslone na izvođene i pravično procenjene dokaze i da u tom smislu u obrazloženje ovih presuda, izneta se na jasan način koje činjenice i iz kog razloga se prihvataju kao dokazani ili nedokazani, tako da je u obrazloženju ovih

presuda dato dovoljno razloga i jasnih zaključaka o svim relevantnim činjenicama koje imaju veze sa krivicom optuženih [podnosioca zahteva i A.R.]. Takođe i drugostepeni sud u svojoj presudi je naveo jasne i potpune razloge u vezi sa zaključkom Suda o neosnovanosti žalbenih navoda branioca optuženih uloženi prema presudi prvog stepena. Da na osnovu svih izvođenih dokaza tokom glavnog pretresa i na osnovu gore navedene elektronske korespondencije, tužilaštvo smatra da se na siguran način potvrđuje da [podnosilac zahteva], direktnim umišljajem i prema prethodnom sporazumu izvršili krivično delo, prevara tokom vršenja dužnosti iz člana 341. stav 3, u vezi sa članom 23. Krivičnog zakonika Kosova, kako je detaljnije opisano u optužnici tužilaštva. Takođe navodi odbrane gore navedenih optuženih da navedenim presudama je kršen krivični zakonik, su neosnovani. Takođe i krivični zakonik je pravično primenjen kada u postupcima osuđenih [podnosilac zahteva i A.R.] je utvrđeno da stoje elementi krivičnog dela: Prevare tokom vršenja dužnosti iz člana 341. stav 3 vezano sa stavom 1 u vezi sa članom 23 Krivičnog zakonika Kosova, shodno tome oba Suda su pravično postupili i što se tiče izvođenih dokaza, procenjujući ih jedno po jedno i sve zajedno, navodeći dovoljno razloga u vezi sa dokazima, poverljivost i njihovu dokaznu vrednost. Shodno tome, iz gore navedenog, smatram da prvostepeni sud i takođe i drugostepeni sud nisu izvršili kršenje odredbi krivičnog postupka i kršenje krivičnog zakona onako kako je gore opisano i obrazloženo na detaljan način.

134. U smislu gore navedenih izlaganja, Sud smatra da u navedenim slučajevima, ne obaveštavanje podnosioca zahteva se povezuju i sa ne obaveštavanjem koje se uglavnom odnose na korišćenju jednog pravnog sredstva određeno odgovarajućim zakonima (u slučaju KI108/10 podnosilac zahteva nije bio obavešten u vezi sa tužbom bivšeg njegovog poslodavca protiv odluke Nezavisnog nadzornog odbora podnet Vrhovnom sudu; u slučaju KI103/10 – podnosilac zahteva se nije obavestio o podnošenju zahteva za zaštitu zakonitosti od strane Javnog tužioca i osporene presude Vrhovnog suda, donet je u prisustvu Javnog tužioca, ali ne obaveštavajući ga i ne pozivajući podnosioca zahteva da prisustvuje u postupku na isti način kao što je pozvao Javnog tužioca; i u slučaju KI10/14 – Vrhovni sud nije obavestio podnosioca zahteva o postojanju postupka u vezi sa zahtevom za vraćanja na prethodno stanje, podnete od protivničke stranke. Štaviše, Vrhovni sud je odobrio zahtev protivničke strane za vraćanje na prethodno stanje, kao i preko iste presude, njegovu reviziju je prihvatio kao osnovanu, poništavajući presudu Okružnog suda na štetu podnosioca zahteva; u slučaju ESLjP-a *Borgers protiv Belgije* – Tokom sednice glavnog pretresa održane u Kasacionom sudu, glavni državni pravobranilac je podneo njegov predlog da zahtev podnosioca, podnet ovom Sudu je neosnovan, iz činjenice jer podnosilac nije bio prethodno obavešten u vezi sa predlogom glavnog državnog pravobranioca, on tokom ove sednice glavnog pretresa nije imao mogućnosti da odgovara njegovog predlogu i zatim pruža njegove primedbe pismeno Sudu; i u slučaju ESLjP-a *Grozdanoski protiv bivše JRM* – Podnosilac, kao stranka u postupku nije uopšte bio obavešten u vezi sa zahtevom o zaštiti zakonitosti podnetu od Javnog tužioca, zahtev koji je odobren od Vrhovnog suda i koji je nepovoljna za podnosioca).

135. Na osnovu gore navedenog, rezultuje da faktičke i pravne okolnosti gore navedenih slučajeva odgovaraju različitim okolnostima u odnosu na one u slučaju podnosioca. U konkretnom slučaju, Sud podseća da navedeno razjašnjenje od Vrhovnog suda preko kojeg se ističe da zakonska odredba na snagu, odnosno stav 2 člana 432 Zakonika o krivičnom postupku „[...] *određuje se da obaveza Vrhovnog suda da samo kopiju zahteva za zaštitu zakonitosti, [...] prosledi protivničkoj strani [Državnom tužiocu] koji u roku od 15 dana može podneti odgovor Tužilaštvu prema zahtevu za zaštitu zakonitosti*“ [...] *završava se obaveza Suda i smatra se da se ispunjavaju proceduralni uslovi za odlučivanje u vezi sa zahtevom za zaštitu zakonitosti*“.
136. Shodno tome, Sud utvrđuje da primena stava 2 člana 432 [Razmatranje zahteva za zaštitu zakonitosti od veća Vrhovnog suda] Zakonika o krivičnom postupku kao i navedeno razjašnjenje u odgovoru od 8. maja 2020. godine Vrhovnog suda, sastoji se na poštovanje načela kontradikcije određena članom 31. Ustava i članom 6. EKLJP-a.
137. Stoga, ovaj navod podnosioca zahteva je jasno neosnovan u ustavne osnove, shodno tome ovaj deo zahteva mora se proglasiti neprihvatljivim u skladu sa članom 113.7 ustava i pravilom 39 (2) Poslovnika.
- (ii) *Što se tiče navoda podnosioca zahteva o kršenju načela jednakosti oružja kao rezultat nepriznavanja materijalnih dokaza predloženih od njega u postupku pri redovnim sudovima, odnosno elektronskoj korespondenciji i odluke Upravni savet Univerziteta Prištine*
138. Sud je u početku primetio da iz spisa predmeta ne rezultuje da podnosilac zahteva, tvrdnju i *neprihvatanje dokaza od redovnih sudova*, na specifičan način podigao ispred redovnih sudova.
139. Što se tiče pitanja *neprihvatanja dokaza od redovnih sudova*, Sud podseća da je podnosilac zahteva ističe da: (i) dokazi koje se uzimaju bez sudske odluke moraju se proglasiti neprihvatljivim kada se oni dostavljaju od Državnog tužilaštva, ne kada se oni dostave od stranke u postupku. Prema njemu, važeći zakoni ne predviđaju neko ograničenje u vezi sa pravom optužene strane da pruža dokaze i argumente preko kojih dokazuje njegovu nevinost. Stoga, prema njemu, u nadležnosti redovnog sudstva je da naloži veštačenje i potvrđuje originalnost tih dokaza (elektronska komunikacija).
140. U ovom kontekstu i na osnovu podignutih navoda, u njegovom zahtevu se ne specifikuje za koji dokaz ili elektronsku komunikaciju je odbijen od redovnih sudova je reč. U ovom slučaju, Sud pozivajući se na sadržaj presude PKR.br.432/15, Osnovnog suda od 18. decembra 2017. godine, u kojem se odražavaju i suprotnosti stranaka tokom saslušanja u vezi sa izvođenjem dokaza od suda, Sud primećuje da što se tiče zahteva prijema jednog elektronskog komuniciranja (e-maila) između podnosioca zahteva i zamenika direktora kompanije ISN, ovaj zahtev je učinjen od A.R. (podnosilac u zahtevu KI230/19). U vezi s tim, Osnovni sud je istakao da „[...] *prema Sudu ne može da stoji argumenat Tužilaštva, koji je istakao da pošto okrivljeni A.R. i njegov branilac su predložili čitanje dokaza i ovome se ne protive okrivljeni Hakif Velju sa svojim braniocem, jedan takav dokaz nije sporno da se pročita. Sudovi se ne*

slāžu ovim zaključkom iz činjenice jer dostupnost stranaka nije načelo krivičnog postupka već nekih drugih postupaka i u krivičnom postupku može biti izuzetka onda kada se predviđa zakonom, dok u konkretnom slučaju za izvođenje jednog takvog dokaza, zakon je predvideo jasne procedure, i zbog osetljivosti prema slobodama i pravima ljudi predviđenim Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i sloboda, i Ustavom Republike Kosova jer ako se prihvataju takvi dokazi, kršiće se pravna sigurnost građana Kosova ili onih koji izvršavaju dela u Kosovo“.

141. Shodno tome, osnivajući se na gore navedeno i ako podnosilac zahteva u svoj zahtev se poziva ovom dokazu, onda Sud primećuje da navod u vezi sa elektronskim komuniciranjem je podigao drugi okrivljeni, odnosno podnosilac zahteva u slučaju KI230/19 a ne podnosilac zahteva.
142. Takođe, podnosilac zahteva naglašava svoj navod da dokazi podneta od njegove strane, odnosno **(ii)** Odluka Upravnog saveta Univerziteta Prištine od 28. decembra 2007. godine o određivanju cene usluge prevoda, uopšte nije razmatrano od Suda. Važnost prihvatanja ovog dokaza kao i dostavljeni e-mail-i, prema njemu imaju izuzetni značaj jer prihvatanjem ovih dokaza, postići će se drugačiji rezultat od onog koji je postiglo redovno sudstvo.
143. Podnosilac zahteva u nastavku osporava prihvatanje kao dokaza od strane sudstva, **(iii)** „dopisa koju smatra kao ugovor“ i po osnovi koje se donosi odluka o njegovoj kazni i da prema njemu, taj dokument, ne nalazi se u arhivi Univerziteta Prištine a ni u Ministarstvu finansija i da se isti nije koristio nijednom od njega kako bi izvršio neko plaćanje.
144. U ovom kontekstu Sud primećuje da ovog navoda se nisu podizale u njegovom zahtevu u Apelacionom sudu a ni u njegovom zahtevu za zaštitu zakonitosti i dopunu zahteva za zaštitu zakonitosti podnete 9. jula 2019. godine i 29. jula 2019. godine, odnosno Vrhovnom sudu.
145. Stoga, Sud primećuje da podnosilac zahteva, gore navedenog navoda, na specifičan način podiže prvi put u njegovom zahtevu ispred ovog Suda.
146. U takvom kontekstu, Sud se poziva svojoj sudskoj praksi i onoj ESLJP-a što se tiče kriterija za iscrpljivanje pravnih sredstava u supstancijalnom smislu.
147. Sud u početku ističe da dok u kontekstu mašinerije za zaštitu ljudskih prava, pravilo za iscrpljivanje pravnih sredstava se primenjuje sa jednim stepenom fleksibilnosti i bez ikakvog preteranog formalizma, ovo pravilo obično zahteva da žalbe i navoda koje se žele podneti kasnije u sudskom postupku, moraju biti podnete i ispred redovnim sudovima, barem u supstanci i u poštovanju formalnih uslova i rokova određenim preko važećeg zakona (vidi slučaj ESLJP-a *Jane Nicklinson protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Paul Lamb protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 16. jula 2015. godine, stav 89 i reference obuhvaćene tamo; i vidi takođe slučajeve Suda, KI119/17, podnosilac *Gentiana Rexhepi*, Rešenje o neprihvatljivosti od 3. maja 2009. godine, stav 71; KI 154/17 i KI05/18, podnosilac *Basri Deva, Aferdita Deva i Društvo sa ograničenom odgovornošću „BARBAS“*, Rešenje o neprihvatljivosti od 22. jula 2019. godine,

stav 92; i KI155/17, podnosilac *Benson Buza*, Rešenje o neprihvatljivosti od 25. septembra 2019. godine, stav 50).

148. Još specifičnije, ESLJP drži stav da dok postoji jedno pravno sredstvo koje omogućava redovnim sudovima da adresira, najmanje u supstanci, argument o kršenju jednog prava, onda to pravno sredstvo mora da se koristi. Ako podnet zahtev Sudu nije pokrenut, bilo na eksplicitan način ili u supstanci pri redovnim sudovima kada je mogao da se pokrene tokom ulaženja pravnog sredstva dostupno podnosiocu zahteva, onda redovnim sudovima je uskraćena mogućnost adresiranja pitanja, mogućnost koju pravilo iscrpljivanja pravnih sredstava ima za cilj da pruži (vidi slučaj ESLJP-a, *Jane Nicklinson protiv Ujedinjenog Kraljevstva i Paul Lamb protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, gore citirano, stav 90 i reference obuhvaćene tamo; i vidi takođe slučaj Suda, KI119/17, gore citirano, stav 72; slučaj KI154/17 i KI05/18, gore citirano, stav 93; i slučaj KI155/18, gore citirano, stav 49).
149. Sud naglašava da iscrpljivanje pravnih sredstava uključuje u sebi dva elementa: (i) od iscrpljivanja u formalno-proceduralnom smislu, što podrazumeva mogućnost korišćenja pravnog sredstva, protiv jednog akta jednog javnog autoriteta, u jednoj višoj instanci sa punom nadležnošću; i (ii) iscrpljivanje pravnog sredstva u supstancijalnom smislu, što podrazumeva izveštavanje ustavnih kršenja u „supstanci“ ispred redovnih sudova kako bi ovi zadnji imali mogućnost prevencije i ispravljanja kršenja ljudskih prava zaštićenim Ustavom i EKLJP. Sud smatra kao iscrpljena pravna sredstva samo tada kada podnosioci zahteva, u skladu sa važećim zakonima, koristili su ih, u dva smisla (vidi, takođe, slučajeve Suda, KI71/18, podnosilac *Kamer Borovci, Mustafë Borovci i Avdulla Bajra*, Rešenje o neprihvatljivosti od 21. novembra 2018. godine, stav 57; slučaj KI119/17, gore citirano, stav 73; i slučaj KI154/17 i KI05/18, gore citirano, stav 94).
150. Uzimajući u obzir ova načela i u okolnostima koje, prema spisima predmeta rezultuje da ove specifičnog navoda podnosioca zahteva, podignuta su po prvi put pred Sudom, zaključuje on da podnosilac zahteva nije dao mogućnost redovnim sudovima, uključujući Apelacioni sud, da adresiraju ovaj navod i tom prilikom, spreče navodna kršenja koje podnosilac zahteva podiže direktno pri ovom Sudu, ne iscrpljujući pravna sredstva u njihovim direktnom smislu (vidi, *mutatis mutandis*, slučaj Suda, KI118/15, podnosilac *Dragiša Stojković*, Rešenje o neprihvatljivosti od 12. aprila 2016. godine, stavovi 30-29; slučaj KI119/17, gore citirano, stav 74; kao i slučaj KI154/17 i KI05/18, gore citirano, stav 95).
151. Stoga, Sud utvrđuje da zahtev podnosioca u vezi sa njegovim navodom o kršenjima jednakosti oružja kao rezultat neprihvatanja dokaza od redovnih sudova je neprihvatljivo zbog supstancijalnog neiscrpljivanja svih pravnih sredstava, kako se traži preko stava 7 člana 113 Ustava, stav 2 člana 47 Zakona i tačke (b) stava (1) i pravila 39 Poslovnika.

II. Što se tiče navoda podnosioca zahteva o kršenju načela pravne sigurnosti kao rezultat neobrazloženja sudske odluke

152. Sud, pozivajući se svojoj sudskoj praksi i praksi ESLJP-a, ponavlja da iako vlasti uživaju značajnu slobodu u izboru prikladnih sredstava da se obezbedi da njihovi

sudski sistemi budu u skladu sa zahtevima člana 6 (1) EKLJP-a, njihovi sudovi moraju „da pokazuju dovoljnom jasnošću razloge na koje oni zasnivaju svoju odluku“ (vidi *Hadjianastassiou protiv Grčke*, predstavka br. 12945/87, presuda ESLJP-a od 16. decembra 1992. godine, stav 33; takođe vidi slučaj Suda KI97/16, podnosilac „*IKK Classic*“, presuda od 9. januara 2018. godine, stav 45, vidi slučaj KI143/16, podnosilac *Muharrem Blaku i ostali*, rešenje o neprihvatljivosti od 17. maja 2018. godine, stav 54).

153. Stoga, Sud ponavlja da pravo da donosi jednu sudsku odluku u skladu sa zakonom koji obuhvata obavezu da sudovi daju razloge o njihovim odlukama, kao na proceduralnom tako i na materijalnom nivou (vidi *mutatis mutandis* gore navedeni slučaj Suda KI97/16, podnosilac *IKK Classic*, stav 54).
154. Sud podseća da podnosilac zahteva konkretno tvrdi da: „*nijedno obećanje nije tretirano od Apelacionog suda i Vrhovnog suda*“ kao i činjenica da je priložio sve dostavljene spise, dovoljni su razlozi da Sud razmatra ako su navedeni navodi tretirani ili ne. Ponavljanje ovih navoda i u ovom ustavnom zahtevu, smatraće se ponavljanje navoda podignutih pred redovnim sudovima i rezultiraće sa navodima za četvrtu instancu. Shodno tome podnosilac ne želi da kliza u toj sferi jer smatra da njegovi navodi moraju ostati na ustavni nivo – i da je dužnost Ustavnog suda da ocenjuje ustavne argumente podignute od njega u vezi sa ne obrazloženjem njihovih navoda“.
155. U svetlu ovog navoda podnosioca zahteva, Sud u početku podseća da je Apelacioni sud odbio njegovu žalbu podnetu protiv presude Osnovnog suda i da je zatim Vrhovni sud odbio i njegov zahtev za zaštitu zakonitosti podnet protiv presuda Osnovnog suda i Apelacionog suda. U ovom kontekstu, Sud primećuje da Vrhovni sud i Apelacioni sud tokom donošenja odluke su ispunili ustavne i zakonske obaveze kako bi pružili jedno dovoljno zakonsko obrazloženje kako se zahteva članom 31 Ustava i članom 6 EKLJP-a.
156. Do gore navedenog zaključka, Vrhovni sud je došao nakon što je razmotrio navedeno obrazloženje od Osnovnog suda kada je podnosioca zahteva proglasio krivim za izvršeno krivično delo, njegovu žalbu podnetu Apelacionom sudu i njegov zahtev za zaštitu zakonitosti podnet Vrhovnom sudu.
157. U tom smislu, Sud podseća da u odbijanju jedne žalbe ili kao što je u konkretnom slučaju, odbijanje jednog zahteva za zaštitu zakonitosti, Vrhovni sud, u principu, jednostavno može odobriti razloge o donošenju odluke nižeg suda, u ovom slučaju, Apelacionog suda (vidi slučajeve ESLJP-a, *Garcia Ruiz protiv Španije*, gore citirano, stav 26; *Helle protiv Finske*, zahtev br. 20772/92, Presuda od 19. decembra 1997. godine, stavovi 59-60).
158. Vrhovni sud, preko svoje presude u vezi sa navodom o kršenjima odredbi krivičnog postupka, zaključio je da je Osnovni sud dao pravno obrazloženje u vezi sa svim navodima podignutim u njegovom zahtevu za zaštitu zakonitosti. Dok što se tiče o njegovom navodu o kršenju krivičnog zakona od strane Osnovnog suda i Apelacionog suda, Vrhovni sud je utvrdio da „[...] Vrhovni sud Kosova ocenjuje da prvostepeni sud u njegovoj presudi pravično utvrdio da u postupcima [podnosioca zahteva] manifestirali svi elementi krivičnog dela, prevara tokom vršenja dužnosti iz člana 341 stav 3 vezano sa stavom 1 i člana

23 KZK-a, pošto je [podnosilac zahteva] imao svojstvo službenog lica kako je određeno odredbom člana 107. stav 1. pod stav 1.1 KZK-a, pošto je bio izabran da zastupa UP, odnosno kancelariju za nabavku i sa ciljem ilegalne dobiti druge strane, lažno je predstavio izveštaj, odnosno zaveo je osobu u nezakonitu uplatu pošto se prethodno izmenio član 17 ugovora od jedinice „1000 reči 12.65 €“ u „1000 karaktera 12.65 €“ i kao posledica ove izmene bi se ostvarile više uplate prevoda univerzitetskih tekstova“.

159. U tom kontekstu, Sud podseća na obrazloženje koje je dao Osnovni sud u presudi [PKR. br. 432/15] od 18. decembra 2017. godine, u kojem je naglasio da: *“Sud ne prihvata teoriju odbrane okrivljenog Hakif Velju podnete od njega ali i od njegovog branioca, adv. Skender Musa, iz činjenice jer Hakif Velju, postupajući kao Šef Kancelarije za Nabavku UP-a, bio je odgovorno lice za potpisivanje ugovora, i poznavalac procedura javne nabavke. Za sud je nelogično da nakon potpisivanja Ugovora prema mernoj jedinici „Reč“ koji je i bio uslov u dosije tendera, okrivljeni je u gore navedenom svojstvu, potpisao jedan drugi Ugovor, ne menjajući ni datum ni broj već samo mernu jedinicu. Gotovo je notorna činjenica da promena merne jedinice ima implikacija u budžetu, i osnivajući se na njegove radne zadatke, za sud je neverovatno da je isti ovo učinio zbog neznanja. Izjave Hakifa Velju u prethodnom postupku i sudskom pretresu nisu bile u skladu sa jednim drugom. Dok na prethodnom postupku je branjen da potpis u Ugovor prema mernoj jedinici „karakter“ nije njegov, već je falsifikovan, posle Grafološkog Veštačenja Kosovske Agencije Forenzike, Divizije za dokumenta i rukopise 2015-22.11/2015-1983 od 08.07.2015. godine, izjavio je da istu je potpisao ali je potpisao kao vrstu reference za ISN. Sud je svestan da okrivljeni ima pravo da se brani na način koji favorizuje njega, međutim ova neusklađenost u izjavama, potpisivanje Ugovora prema mernoj jedinici „Karakter“ i zatim sve njegove radnje sa pripremom dokumentacija za Komisiju, predstavljaju ono koje se naziva Mens Rea (Zločinački um) kako bi izvršio krivično delo u saizvršilaštvu sa ostalim okrivljenim kako je gore razrađeno“.*
160. Dok, Apelacioni sud u svojoj presudi [PAKR. br. 528/2018, od 16. aprila 2019. godine] je utvrdio prvo, da navodi podnosioca zahteva nisu osnovani, ocenjujući da pobijana presuda Osnovnog suda ne sadrži bitne povrede odredaba krivičnog postupka. Apelacioni sud, pozivajući se posebno na navod podnosioca zahteva, da se pobijana presuda zasniva na neprihvatljivim dokazima, ocenio je da *“[...] izvođeni dokazi u sudskom postupku u ovom slučaju su uzeti u skladu sa zakonskim odredbama, dok, da su ovi dokazi duboko podržani, odnosno, dokazuju elemente krivičnog dela, nanošenje štete ili bilo koje drugo važno pitanje koje je predmet ocene od suda.“* Drugo, Apelacioni sud, u vezi navoda podnosioca zahteva o povredi krivičnog zakona i pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja je utvrdio da: *“[...] imajući u vidu izvedene dokaza ali i odbrane optuženih koji su na detaljan način naglašeni u ovoj presudi, po oceni ovog Suda, proizilazi bez sumnje da su optuženi preko izmene osnovnog ugovora doveli do zablude službena lica za izvršenje protivzakonite isplate. [...] Prema tome, ovaj Sud smatra potpuno nelogične i neosnovane navode da je izmena ugovora izvršena samo kao preporuka za IMS i da nije proizvela pravno dejstvo, što više, kada se uzima u obzir i činjenica da su optuženi bili svesni da na osnovu uslova tendera ugovaračkim stranama je bilo zabranjeno da čine nešto tako jer je na decidivan način predviđeno (član IV., tačka 3.*

dosijea tendera) da su cene u ugovoru fiksne i ne mogu da se izmene.” Na kraju, Apelacioni sud je utvrdio da je “*gore navedenim postupcima, podnosilac zahteva konzumirao sve objektivne i subjektivne elemente krivičnog dela, i sledstveno tome činjenično stanje je pravično i na potpun način utvrđeno i pravično su primenjene i odredbe krivičnog zakona*”.

161. U ovom kontekstu, Sud takođe podseća da slučajevi kada jedan sud trećeg stepena kao u slučaju podnosioca zahteva Vrhovni sud, koji potvrđuje donete odluke od nižih sudova – njegova obaveza za obrazloženje donete odluke se razlikuje od slučajeva kada jedan sud promeni donošenje odluke nižih sudova. U konkretnom slučaju, Vrhovni sud nije promenio odluku Apelacionog suda a ni Osnovnog suda – kojom je podnosilac zahteva proglašen krivim već je samo potvrdio njihovu zakonitost, budući da prema Vrhovnom sudu nije bilo suštinsko kršenje krivičnog postupka i krivičnog zakona (vidi slučaj Suda KI194/18, podnosilac *Kadri Muriqi i Zenun Muriqi*, Rešenje o neprihvatljivosti od 5. februara 2020. godine, stav 106).
162. U tom smislu, Sud smatra da iako je moguće da Vrhovni sud nije odgovorio na svaku moguću tačku podignutu od podnosioca zahteva u svom zahtevu za zaštitu zakonitosti, on je adresirao suštinske argumente podnosioca zahteva što se tiče primene materijalnog i proceduralnog prava (vidi, *mutatis mutandis*, slučajeve ESLJP-a: *Van de Hurk protiv Holandije*, stav 61; *Buzescu protiv Rumunije*, gore citirano, stav 63; i *Pronina protiv Ukrajine*, zahtev br. 63566/00, Presuda od 18. jula 2006. godine, stav 25; vidi slučaj citiran gore KI194/18, podnosilac *Kadri Muriqi i Zenun Muriqi*, stav 107). Postupajući na ovaj način Sud ponavlja da je Vrhovni sud ispunio svoju ustavnu obavezu da pruži jednu sudsku obrazloženu odluku prema zahtevima člana 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP-a.
163. Na kraju, na osnovu napred navedenog i uzimajući u obzir navode koje je izneo podnosilac zahteva i činjenice koje je predočio, Sud, oslanjajući se i na standarde uspostavljene u svojoj sudskoj praksi u sličnim slučajevima i sudskoj praksi ESLJP-a, utvrđuje da podnosilac zahteva nije dovoljno dokazao i potkrepio svoju tvrdnju o povredi njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, pa je shodno tome, njegov zahtev u vezi sa ovom tvrdnjom očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.
164. Sud takođe podseća da podnosilac zahteva, pozivajući se na slučaj Suda KI31/17 (podnosilac *Shefqet Berisha*, presuda od 30. maja 2017. godine) ističe da i u njegovom slučaju kao i podnosioca u slučaju KI31/17, kroz falsifikovanu odluku mu je uskraćeno pravo za jedno pravično i nepristrasno suđenje, rezultirajući arbitrarnim suđenjem prema njemu.
165. U odgovarajućem slučaju KI31/17, Sud je našao kršenje u nivou Osnovnog suda, proglašivši nevažećim presudu [C.br. 162/98] od 29. oktobra 2013. godine Osnovnog suda u Prištini i za posledicu je proglasio nevažećim sve ostale odluke javnih vlasti koji su rezultirali kao rezultat relevantnih žalbi. Štaviše, Sud je smatrao da neuspeh sudova u svim instancama postupka da uzimaju u obzir predložene dokaze i svedoke od podnosioca zahteva, je u suprotnosti sa načelom jednakosti oružja i pravom na obrazloženu odluku kao suštinski elementi prava

na pravično i nepristrasno suđenje (vidi stav 107 i izreku presude u slučaju KI31/17, gore citiran).

166. Na osnovu napred navedenog, Sud utvrđuje da podnosilac zahteva nije dovoljno dokazao i potkrepio svoju tvrdnju o povredi njegovog prava na pravično i nepristrasno suđenje zagarantovanog članom 31. Ustava u vezi sa članom 6. EKLJP, pa je shodno tome, njegov zahtev u vezi sa ovom tvrdnjom očigledno neosnovan na ustavnim osnovama.

III. Što se tiče navoda podnosioca zahteva o kršenju načela pretpostavke nevinosti i „posebne odbrane“

167. Sud u početku podseća da podnosilac zahteva smatra da „*tokom celog krivičnog postupka postavljen je u položaj koji je dosledno kršio načelo pretpostavke nevinosti, pošto je slučaj imao visoku osetljivost kao rezultat drugih uključenih osoba u ovom slučaju i pritiska javnosti i medija, rezultirajući uticajem u njegovom slučaju*“. On tvrdi da pritisak prema redovnim sudovima je porastao prilikom pokretanja krivičnih prijava prema Glavnom državnom tužiocu i tužiocu D.H., od drugih strana uključenih u postupku.
168. U nastavku, podnosilac zahteva u kontekstu navoda koji se tiče „*posebne odbrane*“ ističe da se nisu razmatrali njegovi navodi dostavljeni preko njegovih advokata i da je nedržanje zapisnika sednice od Apelacionog suda, lišilo ga je od „*posebne odbrane*“ koja se mora pružiti uzbunjivačima. Dalje on tvrdi da redovni sudovi nisu tretirali ni činjenicu da je upravo on bio taj koji je obavestio menadžment Univerziteta Prištine o „*nepravilnosti u ugovoru*“.
169. Međutim, iz spisa predmeta rezultuje da podnosilac zahteva ove specifične navode po prvi put podiže u svom zahtevu pred ovim Sudom, odnosno ovi navodi se nisu podneli ni u njegovom zahtevu i dopuni žalbe u Apelacionom sudu i ni u njegovom zahtevu za zaštitu zakonitosti i dopuni zahteva za zaštitu zakonitosti [9. jula 2019. godine i 29. jula 2019. godine] Vrhovnom sudu.
170. U ovom kontekstu, Sud primećuje da podnosilac zahteva u dopuni njegove žalbe od 24. decembra 2018. godine, podnete Apelacionom sudu, vezano sa kaznom, podnosilac zahteva je tražio primenu olakšavajućih okolnosti u njegovom slučaju, jer pored ostalog, „*tokom svih faza ovog krivičnog postupka pokazao je spremnost za saradnju sa organima pravde, odgovarajući na pitanja tužilaštva na najiskreniji način i u okviru saznanja koje je imao, istovremeno pokazao je saradnju i tačnost sa Sudom, ovu okolnost od prvostepenog suda se nije procenila pravično tokom određivanja vrste i visine kazne*“.
171. Isto opravdanje, podnosilac zahteva je dao i u njegovom zahtevu za zaštitu zakonitosti, podnetom Vrhovnom sudu 9. jula 2019. godine, kojim je tvrdio da Apelacioni sud u presudi [PAKR. br. 528/2018] od 16. aprila 2019. godine, tokom donošenja kazne, nije uzeo u obzir činjenicu da prema njemu „*kao posledica podnošenja slučaja [od podnosioca zahteva] pri rektoratu UP-a, ova krivična stvar je otkrivena i osuđena i sprečena je još viša šteta u visini od 320.000.00 u budžetu UP-a, ova okolnost je izuzetno olakšavajuće [...]*“.

172. Podnosilac zahteva na specifičan način ističe da je lišen „odbrane“ koju je tražio preko podnesaka dostavljenih od njegovih advokata i za koje tvrdi da je podneo u sednici 16. aprila 2019. godine, koja se odvijala u Apelacionom sudu. Shodno tome, neodržavanjem zapisnika od Apelacionog suda, njemu je onemogućeno da dokazuje Sudu „da se u istoj sednici ove tvrdnje su podnete dosledno, kao u ovom zahtevu“. Prema njemu, slične formulacije ali bez reference u praksi ESLJP-a, nalaze se u dopisima dostavljenim preko njegovih advokata.
173. Što se tiče tvrdnji o neodržavanju zapisnika, tvrdnja koja se na specifičan način podnela od A.R. [podnosilac u slučaju KI230/19], Vrhovni sud je utvrdio da: „*Tvrdnja da u drugostepenom sudu nije održao pismeni zapisnik takođe proizilazi da je neosnovana, pošto se jedan takav zapisnik nalazi i u spise predmeta*“.
174. Štaviše, Sud se u ovom slučaju poziva na zapisnik koji je držan na sednici Apelacionog suda 16. aprila 2019. godine, koji je ovaj Sud obezbedio preko potpunog dosijea predmeta dostavljene od Osnovnog suda.

*„Sednica je počela u 10:00 h
Predsednik veća Afrim Shala je otvorio sednicu veća i obavestio prisutne o sastavu veća: Afrim Shala – predsednik
Mejreme Memaj – izvestilac
Hava Haliti – izvestilac
Zapisnik drži stručna saradnica [S.G.]
Nema primedbi u sastavu veća.*

Apelacioni sud je odredio i održao sednicu veća u skladu sa odredbom člana 390 ZKP-a u kojoj su učestvovali optuženi Hakif Velju i njegov branilac Durim Osmani, angažovan u ovoj žalbenoj fazi i branilac optuženog A.R., advokat Artan Qerkini, takođe angažovan u ovoj žalbenoj fazi. Apelacioni tužilac iako je redovno obavешten, nije učestvovao u sednici. Za optuženog A.R. nije se vratio povratni list međutim prema njegovom braniocu, on je primio obavешtenje ali iz zdravstvenih razloga nije mogao da učestvuje u sednici, a slaže se da se sednica održi bez njegovog prisustva. Sudija izvestilac [M.M.] je iznela krivinu stvar. Stranke bez pitanja i primedbi. Apelacioni tužilac je njegovim pismenim podneskom PPA/I.m. 34/2018 od 23.01.2018. godine, predložio da se žalba Tužioca odobri a žalbe branioca optuženih Hakif Velju i A.R. odbijaju kao neosnovane. Branilac optuženog Hakif Velju, advokat Durim Osmani nakon što je razjasnio neke od tvrdnji iz žalbe i dopune žalbe, podržao je pismeni predlog a optuženi je podržao branioca i njegovu žalbu učinjeno pismeno. Takođe i branilac optuženog A.R., nakon što je razjasnio neke od tvrdnji iz žalbe, podržao je predlog koji je iznesen u njemu.

Sednica se završila u 11.00.“

175. Stoga, Sud ponavlja da podnosilac zahteva ove specifične tvrdnje nije podneo u njegovim podnescima pred redovnim sudovima.
176. Shodno tome pozivajući se na kriterijum iscrpljivanja pravnih sredstava u supstancijalnom smislu razrađenim u stavovima 139 do 143 ovog rešenja, Sud

smatra da zahtev podnosioca je neprihvatljiv zbog supstancijalnog neiscrpljivanja svih pravnih sredstava kako se zahteva stavom 7 člana 113. Ustava, stavom 2 člana 47 Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 39 Poslovnika.

177. Shodno tome i konačno, Sud utvrđuje da zahtev podnosioca je neprihvatljiv, jer:

- I. Navod u vezi sa (i) kršenjem načela kontradiktornosti i jednakosti oružja u postupku kao rezultat njegovog neobaveštavanja o dopisu Državnog tužioca je jasno neosnovana na ustavnoj osnovi kako je određeno članom 47 i 48 Zakona i stavom (2) pravila 39 Poslovnika; dok tvrdnja o (ii) kršenju načela jednakosti oružja zbog neprihvatanja dokaza od redovnih sudova je neprihvatljivo kao rezultat neiscrpljivanja pravnih sredstava u skladu sa stavom 1 i 7 člana 113. Ustava, stavom 2 člana 47 Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 39 Poslovnika;
- II. Navod o kršenju načela pravne sigurnosti što se tiče prava za obrazloženu sudsku odluku je očigledno neosnovan na ustavnoj osnovi kako je određeno članom 47 i 48 Zakona i stavom (2) pravila 39 Poslovnika, i
- III. Navod o kršenju načela pretpostavke nevinosti i „posebne odbrane“ je neprihvatljiv kao rezultat neiscrpljivanja pravnih sredstava u skladu sa stavom 1 i 7 člana 113. Ustava, stavom 2 člana 47 Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 39 Poslovnika.

Zahtev za privremenu meru

178. Sud podseća da podnosilac zahteva takođe traži od Suda da donese odluku o uvođenju privremene mere, odnosno „*suspenziji sudskih odluka*“.
179. U svom zahtevu za uvođenje privremene mere, podnosilac zahteva smatra da je pružio Sudu, ne samo *prima facie* obrazloženje o merodavnosti predmeta, već da je jasno pokazao arbitrarnost sudskih organa i povredu svojih osnovnih sloboda i prava.
180. S obzirom na to da je već odlučio o neprihvatljivosti zahteva, Sud ne smatra potrebnim da razmatra zahtev podnosioca zahteva za odobrenje privremene mere.
181. Stoga, u skladu sa stavom 1. člana 27. (Privremene mere) Zakona i tačkom (a) stava (4) pravila 57. (Donošenje odluke o privremenim merama) Poslovnika, podnosiocjev zahtev za uvođenje privremene mere se mora odbiti jer isti ne može biti predmet razmatranja, nakon što se zahtev proglasi neprihvatljivim (vidi, u ovom kontekstu, slučajeve Suda KI107/19, podnosilac *Gafurr Bytyqi*, rešenje o neprihvatljivosti od 21. aprila 2020. godine, stav 90; KI159/18, podnosilac *Azem Duraku*, rešenje o neprihvatljivosti od 6. maja 2019. godine, stavovi 89-91; KI19/19 i KI20/19, podnosioci *Muhamed Thaqi i Egzon Keka*, rešenje o neprihvatljivosti od 26. avgusta 2019. godine, stavovi 53-55).

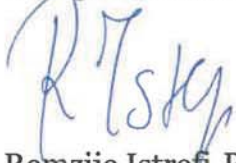
IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članovima 20, 27. i 47. Zakona i u skladu sa pravilima 39. (1) (b), 39. (2), 57. i 59. (2) Poslovnika, dana 10. februara 2021. godine, jednoglasno

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA ODBIJE zahtev za uvođenje privremene mere;
- III. DA DOSTAVI ovo rešenje stranama;
- IV. DA OBJAVI ovo rešenje u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- V. Ovo rešenje stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Remzije Istrefi-Peci

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi